LIETUVNINKU

GARSAS SUSIVIENYJIMO.

Nr. 27. Plymouth, Pa., diena 2 Liepos (July) 1890 m. **Metas V.**

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER AT THE POST OFFICE AT PLYMOUTH, PA.,

Tas laikrasztis yra patvirtintas ir pavelytas del skaitymo brolams Lietuvians nuo valdžios dvasiszkos katalikiszkos.

Kun: D-ras M. Juodyszius, prabaszczius Brooklyno.
Kunigas A. Burba, Klebonas Plymouthe.

Kalendorius 1890.

6 SANVAITE (NEDELA) PO SEKMINIU.
Evangelija: „Apie paveikslinimą 4000 žmonių.
(Mork.. 8.)

LIEPOS (JULY) MENO. *Tur dienu 31*

DIENOS.		VARDAI SZVENTUJU.	
6	Nedele.	Izajosziaus, Kornelijo.	
7	Panede.	Andriejaus ir Benedikto, Kliaudijaus.	
8	Utarni.	Elzbietos, Kilijano.	
9	Sereda.	Veronikes, Zenono.	(dekeze)
10	Ketverg.	Felicitos ir jos 7 sunu.	
11	Petnycz.	Pijaus I, Savino ir Ciprijano.	
12	Subata.	Jono Gvelbert., Hilarijaus.	

LOCNASTIS J. PAUKSZCZIO.

Redytojas J. Audzialtaitis.

Rankraszczial atsiusti nuo mus brolu [korespondencijos] nebus sugražinti atgalos.

Adresai Uredininku
Susivienyjimo Lietuvninku Amerikoje.

Rektorius,
Rev. M. Juodyszius,
752 North 10-th Street,
Brooklyn, E. D. N. Y.

Prezydentas,
Thomas A. Butkiewicz,
Nanticoke, Luzerne County Penn'a.

Sekretorius,
Vincent Wroczyncki,
Mahanoy City, Schuylkill Co. Pa.,
P. O. Box 429.

Kasierius,
Sylvester Paukszstis,
Edwardsville, Luz. County Penn'a

THE WEEKLY
"Vienybe Lietuvniku"
APPEARING EVERY WEDNESDAY
The only Lithuanian "NEWSPAPER" in PLYMOUTH, PA. Represents the interest of more than 75,000 Lithuanians in the *United States Subscribtion only Two Dollars per year.*

RATES OF ADVERTISING.

ONE LINE ONCE.....	$0.25
ONE INCH ONCE.....	$1.00
ONE INCH, ONE YEAR.....	$10.00

All communications mus be addressed
Joseph Paukszlis, Plymouth, Pa.,
The Printing Office of „Vienybe Lietuvniku" executes the cheapest, promptest and most correct printing in lithuanian languages:
Job Printing in all modern languages.

"Vienybe Lietuvniku"
Iszeina kožną Seredą, Plymouthe,
KASZTUOJA.
ANT METU AMERIKOJA.... $2,00.
IN UŽMARE..... $3,00.
Adresas toks:
Joseph Pauksztis,
132 E. Main Str.,
Plymouth, Luz. Co. Pa.,

Kiekvienas skaitytojas — prenumeratorius „Vienybes Lietuvininku“ gauna per musu redakciją „Varpą“ su prisiuntimu už 1 dorel. ant metu, „Szviesą“ su prisiuntimu už 30 ct. ‚Ukininką“ su prisiuntimu už 1 d.

„Lietuvio Sapną“ Lakuno galima dar gauti už 5 centus musu redysteje.

Plymouth Pa., 1 d. Liepos m.

Paskutiniame laike, kada visuose lietuviu apgyventuose kraszłuose duodasi girdeti balsai reikalingumo isteigimo lietuviszku mokslainiu, iszdavimas mokslakningiu tampa vyriausios svarybes reikalu. Butumeme gal jau ir turejȩ vienur ar kitur savo mokslaines, jeigu turetumeme reikalingus mokinimo irankius; be rankkningiu menkai galesime ką paveikti ir isteigę mokslaines, nes isz delno tik jose nemokinsime.

Reikalingiausiu daigtu yra iszdavimas gero „elementoriaus“, nesa visi, kokius turejome iksziol, neiszskiriant nei žinomąją „Abecelę“, neatsako reikalavymams sziądykszłes pedagogijos. Prideretu parengimu tokio veikalo užsiimti specijalistams, gerai iszmanantiems mieri tokios mokintuves, kaip lygiai ir pragumus pasiekimo jo. Tokia mokintuve turetu buti sutaisyta ne pagal senoviszką veblinę metodą, bet pagal reikalavymus naujosios pedagogijos. Daug atydos turi buti padeta prie sustatymo tosios rankkninges ir ant statraszo (ortografijos), idant nereiketu paskui mesti szalin toki veikalą. Deltogi primename musu pedagogams, idant jie apie papildymą szitos spragos kuomi veikiausiai pasimislytu. Kasztas ant iszdavimo tokio veikalo atsirastu veik, kadągi elementoriai yra perkami žmoniu, ir niekas nesibijos padeti kasztą ant jo iszdavimo.

Kas atsieina kitu rankkningiu, tai visatine istorija yra pas mus rengiama ir veikiai prasides jos spauda. Geografiją, kuri taipogi yra pradeta, žada savo kasztu apgarsinti „Lietuviu Mokslu Draugyste“. Todvi kningi iszeis su reikalingais žiamlapiais.

Pageidautinu dalyku yra, idant musu „inteligentai“ nukreiptu aki ant parengimo mokslakningiu, kaip kad Hooker parenge del anglu, bet jie miega saldžiu miegu; juk nuo laiko užgesimo „Auszros“ nesulaukeme nei vieno, nors menkiausios vertes, veikalelio, o juk tukstanczius baigusiu augsztesni mokslą lietuviu skaitome. Ar ilgai toksai snuduriavimas musu apszvietunu tęsis? Tikimesi, kad neilgai, nes jau neragavę mokslu žmones, nesulaukdami daug-ką labo nuo mokintuju, pradeda patys apie tuosius dalykus rupintiesi ir aniems gedą daryti. Gal nors sugedinti ims kruteti.

Pasidžiaugeme perskaitę „Varpe“ žinę apie daromą storonę iszduoti kun. Mieżinio žodyną. Tiktai velytumeme, idant tasai veikalas butu iszduotas ir su vokiszku tekstu. Musu supratimu butu naudingiaus apleisti vieną isz slaviszku tekstu, o i jo vietą istatyti vokiszkąji. Vieno maskoliszko, arba lenkiszko, užtektu del slavu. Vokiszkasis tekstas yra tuomi reikalingesnis, kad vokiszkiejie lingvistai daugiaus pasirupina musu kalbą isztirti už maskolius arba lenkus. Priegtam ant lietuviszkuju žodžiu prideretu padeti akcentus.

Isz Lietuvos.

— Atejusiame 5-e num. „Varpo“ skaitome: „Kaip kur kuningai — lietuviai Vilniaus red. pradejo kariauti su lietuvyste. Susikalbeję su bajorais lenkais, be noro žmoniu, kalba jiems pamokslus lenkiszkai, palikdami tik kurnekur lietuviszkus rażanczius. Lietuviszkoji kalba turbut bažnyczioje nera apkenczia-ma.“ Lietuviszki atskalunai yra arsziausi iszgamiai savo tautos. Tame pacziame num. skaitome, kad tulas policijos „uriadninkas“ Czekiszkiuose (Kauno pav.) lietuvis, esąs atžargiausiu persekiotoju lietuviszku kningu ir paslaptingu mokslainiu, nors nesyki tape nuo žmoniu apmusztas.

— „Varpas“ apgarsino prenumeratą ant žodyno kun. M. Mieżinio, kuris turesęs savyje apie 350 puslapiu in 8-vo smulkaus raszto ir kasztuos po iszejimui 3 rub. Kas nori, idant tasai neiszpasakytinos svarybes veikalas kuomi veikiausiai dienos szviesą iszvystu, tegul pasiskubina prisiunsti 2 rub., už kuriuos aptures, pasibaigus spaudai, vieną ekzemplioriu. Žodynas iszeis keturiose kalbose: lietuviszkoje, latviszkoje, lenkiszkoje ir maskoliszkoje. Amerikos lietuviai, pasiskubinkite užsiraszyti. Piningus siusti reikia ant tokio adreso: Szernas, Ragnit (Ostpreussen), Marktstrasse Nr. 180.

— Isz Kauno mums raszo, kad Lietuvoje paskutiniame laike labai pradejo isigauti emigraciją i Braziliją. Valdžia tosios žiames duodanti kasztą del nukraustymo emigrantu i Rio-de-Jeneiro miestą. Ipacziai persekiojami Maskolijoje vokiecziai buriais traukia i Braziliją, bet ir musu žmones nesilieka nuo ju. Regisi visa Lietuva nori iszemigravoti i svetimus pasvieczius. Žmones mat mislyja, kad kitur aukso kugiai del ju sukrauti esti.

Isz Kitur.

— *Suv. Valstijos.* Vyriausiasis žiguniu perdetinis Wanamaker gavo gromatą isz New Yorko su 3100 doreliu, kuriuos siuntejas sakosi nusukęs keli metai atgalios nuo valdžios, o dabar, graužiamas sąžines, sugrąžina atgalios. Jis esąs tas pats žmogus, kuris keli menesiai atgalios prisiuntęs Wanamaker'iui $1.500 del tokio pat mierio.

— Louisianos loterija tape užtvirtinta 66 balsais priesz 29.

— Priemimas Wyoming teritorijos i szeimyną valstiju Unijos perejo per balsus. Idaho taipogi taps priimta umai.

— Darbas iszkasimo užgriuvusiu Dunbare, Pa., anglekasiu yra dar nepabaigtas. Nera vilties juos jau iszgelbeti. Pradžioje, pasakojama, dar buvo girdeti ju baladojimai; dabar nieko nesigirdi. Jeigu neužmuszti jie tape, tai užtroszko nuo dumu, nes visos kasyklos ugnyje ir liepsnos i padanges iszsimusza per szaftą. Nežiurint ant to, darbininkai vis dar kasasi, idant dasigauti prie nelaiminguju kaliniu. Isz viso 31 žmogu užgriuvo kasyklose. Kasyklos buvo pripažintos jau seniai už paojingas ir visa kalte puola ant užveizdos ju.

— Nors amerikiecziai taip storai rekia apie savo valnybę, tacziau ir ju žiameje dedasi visai netiketini dalykai. James M. Fuller, superintendentas detektyviszko „bureau“, iszvalnyjo sziomis dienomis vieną isz keturiu merginu, atviliotu i New Yorką ir uždarytu paleistuvystes namuose. Jauna mergina tape iszviliota isz namu isz Meriden, Conn., per kokią ten moteriszkę ir užrakyta paleistuvystes namuose. Jai nepavelyjama buvo su niekuomi pasimatyti ir szneketi. Galiausiai, radusi savo kambaryje lakszteli surukusios popieros, parasze tevui krauju savo gromatą, kurią tarnaite padave ant žigunes. Tevas atvažiavęs da-

ve žinę detektyvams, kurie, po keliu dienu pajieszkojimo, surado ją uždaryta augsztutiniame rume. Minetoji moteriszke yra pajieszkojama. Iszgelbetosios merginos istorija yra isz tikro baisinga, nesinori nei tiketi, kad tokie dalykai, baigiantiesi devynioliktam amžiui, galetu tureti sav vietą.

— Nuo keliu dienu Chicagoje ponavoja tokis karsztis, kokis jau seniai buvo. Subatoje termometras rode 96 laipsnius ir tą dieną buvo 18 myriu nuo karszczio ir 85 apsirgimai, isz kuriu tuli numirs. Nedelioje tokis pat karsztis stovejo. Tokios pat žinios pareina isz Cincinnati, St. Louis ir kitu vakariniu vietu.

— Pulkauninkas Paniflio Almarez atvyko i San Diego isz Juarez, Žiamutineje Californijoje, ir papasakojo apie pasakiszkus skarbus, esanczius kalnynuose netoli Juarez. Jis užtiko ten tiek daug aukso, jogei su rankiniu spateliu iszkąsęs 6 svarus jo.

— *Meksiko.* Žinios ateina isz valstiju, susidurianczių su Rio Grande, buk ten platinasi subruzdimas del pakelimo revoliucijos priesz federaliszką valdžią. Revoliucijonistai dideliais buriais renkasi i Nuevoken del traukimo ant Saltillo, sostapilės valstijos.

— *Brazilija.* Konstitucija tapo apgarsinta. Ji pripažinsta federaliszką sistemą, ant paveikslo Suv. Valstiju. Prezidentas yra atsakyme priesz tautą. Vietoje minystru bus sekretoriai valstijos, kurie esti atsakyme vien priesz prezidentą. Parlamentas susides isz Namo Reprezentantu ir Senato. Galybe szitu dvieju iredniu bus grynai legislatyviszko pobudžio. Prezidentas bus renkamas ant 6 metu. Pirmutini prezidentą iszrinks kongresas. Naujoji konstitucija yra prieżaszcia didelio džiaugsmo del žmoniu.

— *San Salvador.* Laike puotos, keliamos prezidento namuose 22 d. sz. m., generolas Melasio Marcial staigu isiverže i vidu ir apskelbe visiems, kad generolas Eseta atitraukęs isz Santa Ann su 600 kareiviu del numetimo esanczios valdžios. Vienkart reikalavo numetimo prezidento Menendez. Tuomi tarpu generolas Martinez, vadovas valdžios kariaunos, atsistojo ir pasake, kad prezidentas sergąs ir gulis augsztutiniame kambaryje, jis reikalavo pasznekos su generolu Marcial. Ginczas nusidave tarp dvieju generolu ir paskutinis tapo nuszautas. Generolo Eseto kareiviai tuomet atsirado ir Martinez tapo suimtas, miestas apimtas ir 23 žmogystos užmusztos. Prezidentas numiręs ant rytojaus nuo szirdies ligos. Generolas Eseta likosi apszauktu valandiniu prezidentu ir nauja minysterija tapo sudaryta. Ant to revoliucija pasibaige, tvarka visur vieszpatauja.

— *Maskolija.* Isz Bucharesto yra praneszama, butent palociuje caro Peterburge, po kambariu paties caro, atrasta likosi myna. Nutariamos yra artymiausios asabos prie caro, kurias žinoma surasztavos.

— Tuli maskoliszkiejie laikraszcziai raszo, butent Prancuzija padare su Maskolija suokalbi del apsigynimo nuo Anglijos ir Vokietijos.

— *Vokietija.* Praneszama yra, butent generolas Verdy du Vernois atsitraukęs nuo uredo karo minystro ir jo vietą užimsęs generolas Wittich.

— *Austrija.* Bulgarijos kuningaiksztis Ferdinandas paslaptingai ir staigu atvažiavo i Vienną per Varną ir Bucharestą. Regimai maskoliszkiejie rubliai nepalauja maisztavoti tą žiamę.

— Majoras Panitza, kuris tape prasudytas ant smert už suokalbę priesz Bulgariszką valdžią, likosi nužavintu Sofijoje. Jis tape pririsztas prie medžio ir nuszautas.

— *Prancuzija.* Komisija, kuri tape iszsiusta i Panamą del isztyrinejimo stovio dalyku kanalo, apgarsino rokundą ~~savo darbu~~. Pagal josios praneszimą kanalas gales buti užbaigtu per 20 metu ir kasztuos 1.737.000.000 pranku.

— *Szpanija.* Kolera nesiplatina. Buvo vos keli nauji susirgimai; 75 procentai isz pagautu liga pasveikę. Daigtai visu keleiviu, pribunanczių isz Valencijos provincijos i Madridą, tampa rupestingai disinfekcijavojami.

— *Italija.* Visi sąnariai Municipaliszkos Rodos Ryme, iszskyrus Menotti Garibaldi, atsitrauke nuo savo uredu isz neapkantos prieszsedžio ministru Crispi.

— Isz Neapolio raszoma, butent tenai kolera smarkiai platinasi.

— *Turkija.* Mieste Erzerum didelis sumiszimas. Pulkas turkiszkuju kareiviu isilauže i bažnyczią, kada joje buvo laikoma dievmaldyste, jieszkodami pasleptu joje ginklu. Žmones supyko už tokią neguodonę szventinyczios ir pradejo szaudyti i turkus isz revolveriu. Prasidejo pesztynė, kurioje vienas apicieris, keturi armenai ir asztuoni turkai tape užmuszti ir daug sužeistu. Gauja musulmonu tuomet pradejo kelti maisztą po miestą ir iszdauže akmenimis langus Britiszkosios Konsulystes.

Midicina ir Valstija.

VI.

Vaikai.

„Klotingas gydymas ligos reikalauja praszalinimo priežasties jos“ (J. L. Smith). „Liga ir kentejimai ne kas kitas yra, kaip istatymiszkos ir reikalingos pasekmes veiklumo musu kuniszku organu ir jokiam atsitikime neatbutinos patyczios žmogiszko gyvenimo. Sudeme žmogaus rymo ant istatymu, kurie, prigulinczai pildomi visados patieks jam augszcziausiąji lobi ir laimę, ir kožna liga bei kožnas kentejimas, kuris apsunkina žmogiszką prigimimą, isztiko isz sukrevezojimo konstitucijos istatymu musu prigimimo“. (Dr. Sylv. Graham).

* * *

Pažiureję i gyvulius, temyjame, jog gyvuliai yra labai rupestingi apie buvi savo jaunikliu, ir gresiant pavojui, seniai gatavi gangreit gałą rasti kovodami su neprieteliais neigu žiureti i žavinimą ir žudymą ju vaiku. Tarp žmoniu, tegul randasi tai czia tai ten pavieni žmones, mylintiejie savo vaikus, bet daugelis ir tokiu yra, kurie vaikus rokuoja už koronę, Dievo leistą ant ju, ir delto rupinasi pagelbingais butu paskubinime jiems myrio. Senoveje spartenai ir kiti atvirai žude vaikus, jeigu tie tevams nepatiko; sziądien kaip visoje ukes sistemoje, taip ir czion veidmainysta vieszpatauja: nusidedami myli mažyczius, žmones rupina jiems tuomi tikresnę prapuolenę – ir tai netik pavienam imant, bet ir valstiju irednese, o ir sziądykszteje ukeje. Vaikai sziądien yra nelaime del didumos žmoniu, nesa buvis tevu yra toks baisus, kad netik patys neikvalei pelno maisto, ale nei laiko neturi ganetinai del prižiurejimo vaiku ir ju doriszkai dvasiszko pakreipimo.

Marumas vaiku yra nemieruotas sziądykszteje „krikszczionisžkojoje“ draugijoje. Quetelet sako, kad „viena deszimtdale gimusiu vaiku numirszta pirma ne kad pasibaigia pirmas menuo“ ju gyvenimo. J. L. Smith raszo (A Treatise on the diseases of Infancy and Childhood, Philada., 1886), kad New Yorke

„53 nuoszimcziai viso skaitliaus mirimu nusiduoda nesukakus amžiui 5 metu, ir 26 nuoszimcziai nesukakuș vienam metui.... Rodosi galima atvangiai sakyti, kad ketvirtdale gimusiu vaiku szitame mieste numirszta nesusilaukę 5 metu amžiaus“!!..

Visatinai imant szitos yra tankiausios priežastys marumo: 1. Igimtos ydos sudemes vidūriniu organu, isz ko neatbutinai ankstus mirimas pareina; 2. prigimta silpnybe kuno, labiausiai kudikysteje, neretai isz priežasties nuo tevu pavaldytu palinkimu ant ligu; 3. vaikai palinkę yra sirgti tulomis piktomis ligomis, k. a. tymais, kokliuszu, krioklige, kruopomis ir tt. 4. Nesveikatnos iszlygos, kokiose vaikai auga isz priežasties biednumo ar aklo nerupestingumo tevu; 5. Vartone netikusio peno. „Butyne nesveikose vietose, asabiszkas ir naminis neszvarumas, neganetinas apsigynimas nuo atmainu oro, yra vaisingos priežastys ligustumo ir mirimo. Isz czia viena priežastis del didelio marumo kudikiu tarpe miestiniu biednioku, kurie gyvena dregnose ir tamsiose gatvese, ir prisikimsziusiuose bei priskretusiuose randavones namuose kvepuodami nakti ir dieną orą, pilną bledingu duju. Visi daktarai žino, kaip mirtiniausios ligos, k. a. Azijiszke cholera, cholera infantum, krioklige, ir piktakarszcziai iszsijieszko dalis, miestiniu biedžiu apgyventas, ir kokią baisią pjuti jos ten padaro. Visi taip-gi žino, kokie stebuklingi pagyjimai ivyksta, kada silpni ir nukorę kudikeliai, palengva slobstantiejie nuo chroniszku ligu, kuriu priežastimi isz dideles dalies yra suplekęs oras, tampa perkelti isz tokiu vietu i tyrą orą kaimu“ (Smith).

Jeigu vargingas gyvenimas patiekia ankstu mirimą vaiku, tai retai kur kitur lindo ir priežastys ligu kudikystes. Žvilgterkiame pirmiausiai i taip vad.

a. Diathetiszkas ligas. Isz tuju labiausiai sunarvoja ir sukoneveikia vaikus Rachitis. O ji yra „paprasta iszeiga klaidingo maisto ir nesveikatnu iszlygu, ir, delto, ji tankiai užeinama tarp biednioku miestuose, ir labiausiai szeimynose, kurios gyvena susikimszusios i parsamdos namus“. Daktarai tiktai stebisi isz tankumo tos ligos tarp beturcziu miestuose. O ir namuose priglaudos del vaiku ta liga tankiai poniavoja, ir J. L. Smith rado New Yorko Infant Asylum'e, kad kožnas devintas kudikis pastojęs buvo rachitiszku! Ir statistika kitu daktaru baisias žinias priteikia: Von Rittershain randa, kad isz visu vaiku, at neszamu i Pragos „Polyklinika“ 31 nuoszimtis yra rachitiszki; Henoch tą pat randa tarp biednioku Berlyne. Dr. Gee rado, kad Londono szpitoleje del Serganczių Vaiku isz ligoniu, neturinczių 2 metu, buvo 30.3 nuoszimcziu rahitiszki. Amerikos daktarai, norėdami prisisłużyti savo tevynybei, taria, kad toji liga esanti retesne Amerikos miestuose neigu Europoje, ir kad biedniokai Amerikiszku miestu tankiausiai esą svetimos žiames gimimo“. (Smith, p. 106). O iszeiga tos ligos neretai pastoja pavojinga susilaukus jau ir velesnio amžiaus. Daugelis, mat, isz sunkiu gimdymu, kur neapsieina be pagelbos instrumentu, giminese miestiniu biednioku, priguli nuo rachitiszkos ligos ankstesniojo gyvenimo. Gemalas dar motynos yszcziuse gali jau apsirgti taja liga, kada motyna neturi tykaus ir tinkamo gyvenimo, su reikalingu ir sveiku maistu ir su ne per sunkiu darbu. Taigi norint tureti sveikus vaikus, ir tevai turi buti pertekime ir sveiki. Daktarai kaipo gydyklą privelyja pataisymą sveikesnio penejimosi: „Vaiskesnis oras, geresnis maistas, ir prieg tam drutesnis iszsilankstymas, igyjamas kaimiszkame gyvenime, yra tai svarbi nauda, kurią kad gauti verta yra paaukauti piningus, jeigu vaikai gimineje yra rachitiszki“ (Smith). Bet užmirszta czion gydytojai, jog ju patarme pasiliekti be iszpildymo, kadą-gi *biedniokai* tos ligos igriebiami yra tankiausiai ir arsziausiai. Aiszku, jog czion reikia kitokio vaisto!

Szkrofulos taip-gi tankiausiai naikina kudikystos ir vaikystos metus. Tevai, turejusiejie szkrofuliszkus ženklus jaunystoje, ar kurie yra sumenkę ant kuno nuo vežio, syfilo, drugio ar džiovos, gebsnus yra pagimdyti szkrofulingus vaikus. Neisztektinas penas del motynos per ilgą laiką begyje nesztumo, ir senatve bei silpnybe tevo taip gi buna priežastimi ju. Artyma gentysta tevu taip-gi pagamina szkrofulas, ką matome ir karaliszkose neretai giminese. Ale ir tie, kurie gime sveiki, gali pasigauti szkrofulas per nesveikatnas itekmes pirmuose metuose mažystos, kaip tai neretai temyjama yra miestuose, kur vaikai merni nuo netekliaus ar negerumo motynos pieno ar nuo vartones priemoniszko peno, kada reikalingas yra kruties pienas. Gyvenimas dregnose, tamsiose ir pritersztose trobose ar ulyczіose gali szkrofulas taip-gi iveisti. O juk ir prie asabiszko szvarumo ir isztektino maisto gali szkrofulos atsirasti, jei gyvena žmones mažose, prikimsztose ir mažai vedinamose grinczіose. Ir vakcinacija, kaip jau seniaus minejau, sužadino szkrofulu ženklus. Žinojimas priežasties ligos parodo ir jos gydyklą. Vienok daktarai neduoda ligoniams patarmes, kaip reikia draugiją pakreipti, idant nuo vargingo buvio iszsigelbeti, o tuomi ir nuo baisiu ligu, ale davineja geleži, gydo iodu ir kitais vaistais, kurie tik palliatyviszką gali tureti verczią, jei ne žavinanczią. O kodel ne isz pacziu szaknu ligą rauti?! O isz ligu, kurios kita isz biednystos, neretai pareina ir visokie kaulu užde gimai, k. a. Pott'o liga, baltiejie tyniai etc. „Seniaus New Yorke, labiausiai parsamdos namuose, mes tankiai užeidavome nuliesejusius lovan prikaustytus vaikus, serganczius isz nugybimo osteitimi ir arthritimi, su kojomis paputusiomis, ir skaudanczіomis vaikszczіojant, ir smirdanczius nuo pulavimu, o vengiamus daugumo daktaru, ir be jokios vilties pagelbos, atskyrus amputaciją“ (Smith). Nors sziądien daktarai ir tokius atsitikimus lengviaus pagydo, vienok ju kalczia visgi pasilieka nesumažinta, iki jie nerupina užbegti tu ligu atsiradimui per rupinimą draugijiszkos reformos. O-gi ir akiu ligos neretai pareina isz to paties szaltinio, k. a. keratitis, kuri ir iszgydyta vel sugryžta, taip kad antgalo turi ligonis apakti! Daktarai siulo vaikeliams gyvsidabri ir potassii iodidum su kitomis gydyklomis, dar prisznekedami, kad „vaikai gali imti labai didelius dosus iodido, kas ir reikę tankiai del pamatymo gydytinio effekto vaisto“ (O. D. Pomeroy), ir žinoma tuomi gelbsti naująję gentkartę siusti pas Abrahamą ant pietu....

Apie džiovą gal turesime progą kitur placziaus paszneketi, ale ne pro szali czion bus tiktai patemyti, jog tie labiausiai gaiszta, kurie pavalde jau nuo tevu džiovingą buvi, kurie gyvena szlapiuose, tamsiuose ir nevedinamuose namuose, ir kuriu valgis yra neisztektinas ar netikęs. Delto tarp biednioku džiova yra pik-

tesne ir greicziaus nuveikia ligoni negu kitus, kurie gyvena geresnese aplinkybese.

Apie syfili jau pirma ikvalei placziai rasziau.

b. Iszberianczios ligos randa taip-gi geriausią paguodeją ir vaisintoją ne bacilluose, ale iszlygose gyvenimo, musdieniszkoje ukeje. Bet mokslincziai nejieszko vaisto permainose draugijos, o sapnuoja vis apie „naujus“ budus gydymu. Taip jadra yra limpanti liga ir užsikrecziama per orą, tarszu ir skretną. Czion daktarai nesirupina nuo skretenu valyti draugiją, ale megino priskiepyti materiem morbi ligoniams, idant pamatyti, jog tuomi del ligoniu ne gerai, ale permier piktai darę, ... Juk viltis daktarai savyje gaivina, jog netik raupples, bet ir tymus praszalinsę skiepyjimais! ir meginimus daro netik su gyvuliais (Pasteur, Tuossaint), bet ir su žmonemis (Rostan, Gerhardt). Tuomi-gi tarpu užsmirszta sunus Aiskulapijaus, kad net vaikai, jeigu jie yra sveikai auginami, neužsikreczia tymais, nors jie tankiai nesiszalina ligoniu; juk pats C. E. Billington paduoda, jog isz 90 vaiku 26 giminese, kurie butu galeję užsikresti tymais, tik 43 susirgo, o 47 nesirgo. Lygiai ir raupliu gydymas yra navatnas, kaip seniaus jau parodžiau.

c. Limpancziosios ligos be erupcijos neiszsiskiria isz eiles kitu ligu. Meginimuose ant gyvuliu ir žmonių tape nesyki krioklige perduota per inokuliaciją.

Bet tankiausiai szmeižus oras priteikia ligos nuodą, taip-gi nesveikatines iszlygos gyvenimo. „Kada krioklige vel atsirado New Yorke 1858 m., po nebuties per daugiaus kaip 50 metu, nekurie isz pirmuju ir pikcziausiuju susirgimu, kokius asz macziau, atsitiko virszutineje dalyje miesto, iszilgui seno vandens begio, kur, isz priežasties ulyczių grindimo, vanduo buvo apstabdytas ir neszczias puvanczia gyvuliszka ir augmeniszka materija. Nors temyju ir gydau krioklige, taip jos epidemiszkoje kaip sporadiszkoje formoje, begyje paskutiniuju 25 metu, asz neužtemyjau nei vieno paveikslo, kur ji rodytusi esanti perduota isz namo i namą per drapanas treczios asabos, kaip kad neretai matome atsitikimuose tymu, ir kartais jadros.... Ardme užkrecziamumo kriokliges apsirubežiuoja ant grinczios, kur gyvena ligonis, ir ant jo artymiausios aplinkes“ (Smith), kur žinoma oras buna sugadintas per trukumą reikalingo vedinimo ir tt. Miestuose krioklige žinoma randa visumet gerą del savęs gužtą, taip-gi kitur tarp biednioku; taip-gi rastiniu vaiku namuose, kur sveikatines iszlygos tankiausiai buna pasibaisetinos, neretai visokios ligos yra endemiszkos, kaip buna ir su krioklige. Ale daktarai gydo ligą, ne ją isz draugijos vydami per panaikinimą jai szakniu buvio ir platinimosi, ale visokiomis gydyklomis ligoniu geriamomis i vidu; o jeigu kur yra sznekta apie užbegimą, tai tik ant tiek, ant kiek liepia iszvežti kitus vaikus isz namu ant nekurio laiko, taip kad ligai perejus disinfekciją padarę tevai vel grąžina sveikuosius i namus. Ir kad czion tie apserga, tai, sako, kad kriokliges nuodas pasilikęs neiszdildytas tame name, kad ir per ilgą laiką su pagelba baisiausiuju edancziu gydyklu, kuomet užmirszta, jog kamsza, skretenos, trukumas sveiko ir isztektino peno neczių̃inos drapanos, ir tolygus daigtai atvede sveikuju vaikeliu kuną i silpnybę ir tuomi užveise ju susirgimą. Pieglaudu namuose tankiai ligos nera iszvejamos per ilgus metus nedelto, kad kriokliges nuodas pats isz savęs igriebtu savas aukas, ale delto, kad tosios tampa del jo prigatavytos netikusiomis, antihygijeniszkomis iszlygomis.

Taip pat yra ir su kokliuszu. Anot Hirsch'o (II, p. 105) 72.900 mire kokliuszu Anglijoje ir Vallijoje tarp 1848 ir 1855 m., arba 1 ant kožnu 40 mirusiuju; o pagal Wildes praneszimą kokliuszas užima penktą vietą pagal mirtnumą tarp epidemiszku ligu Airijos. New Yorko mieste, kaip Smith sako, per pusamži iki 1853 m. mire kokliuszu 4840 žmoniu, arba 1 mire juomi ant kožnu 76 mirimu nuo visokiu priežasczių. Gydydami kokliuszą daktarai vartoja belladonną, dar pridedami, kad „vaikams reikia prietaikmiui didesnio doso belladonnos negu užaugusiemsiems, turbut delto kad vaiku organizmas daug yra silpnesnis! Duoda ir quinią ir tt.. Hauke 1862 m. savo meginimuose parode, jog angladariszkas degilas ir ammonijako garai, ikvepuoti, padidina kosuli, kuomet kvepavimas degio (oxygen) buvo priimnus ligoniui. Vaikai mažose, uždarytose grinczіose labjausiai iveikiami yra ligos, o szviežus oras lauku ir giriu atszviežina juos ir pamažina kosuli. Taigi geresnis buvis, surisztas su isztekmiu, placziu gyvenimu yra kaip gydytoju, taip ir geru užbegeju tai ligai. Vaikai kamsziose, nesveikose grinczіose gyvenę lengviai užsikreczia kokliuszą, kuomet butu ji iszvengę, jeigu daktarai butu prisideję prie užbegimo statydinti kazarmas ar ujvus biedniokams del gyvenimo.

(Dar neviskas).

Žydai ir vaikžudyste.

Atidengus Varszavoje ir Vilniuję baisingas piktadarystas žudymo mergvaikiu, laikraszcziai iszaiszkino vieną akyvą dalyką. Kaip Vilniszke vaikžudiszkoji organizacija buvo isz vienu žydelku, taip Varszavoje taipogi žydelkos buvo dalyvemis piktadarysczіu. Szitas dalykas, anot žodžiu vieno žydo raszanczio „Vilensk. Viestnike,“ iszteka isz paczios esybes pažiuru žydu ant mergvaikiu abelnai. Istabiu dalyku yra toji buitis, kad *tarp žydu nesiranda nei vieno mergvaikio.* Žydiszkuose metrikuose nesiranda nei vienos pažymes neistatymiszko gimimo. Pareina tas, žinoma, nedelto, kad žydiszkosios naszles ir mergos asztriaus saugotu lytiszką savo dorybę ir negimdytu per tai vaiku. Kadaisiai senoveje gal tai isztikro buvo, vienok sziądien nuoszimtis neistatymiszkai gimusiu vaiku tarp žydu tokis pats, kaip ir tarp kitatikiu. Delko-gi nera metriku tokiu gimimu pas žydus? — Isz dalies tai yra paslaptis rabinu, o isz dalies delto, kad tarp žydu mergvaikiu isztikro nera, kadą-gi jie isz augszto pasmerkti yra ant nužudymo. Palei vartus žydiszkojo maldnamio atrastas tampa pamestas kudikis; jis parokuojamas tampa už neistatymiszkai gimusi ir, kaipo tokis, tampa atiduotas del auginimo už varinius skatikus pirmutinei patiktai elgetai. Toji, uždirbusi rubli, numarina ji per kelias dienas. Szitie isz virszaus ant smert pasmerktiejie kankintiniai tampa eksploatavojami ir kitokiais budais, kaip antai: auginotojos juos neszioja po miestą del rinkimo paszalpos ir atnesza paggimdyves del iszžindimo isz krutu sugedusio pieno. Nei vienas tikras žydas nesibaisi szitu barbarysczіu, bet prieszingai, iszranda jas visiszkai normaliszkomis ir juomi greicziaus aukle nugalabyja savo auginitinius, tuomi geresnę reputaciją ir didesnę praktiką ji igyja. Mažai dar

to: viskążiną żydeliai gerai żinojo apie visus darbus vaikżudes Noskinos, vienok tylejo, nerasdami tame nieko pikto, kadągi josios praktika palytejo tik mergvaikius, kurie neturi gyventi. Jeigu kokiu stebuklu atsitinka mergvaikiui iszlikti gyvu ir užaugti, tai gyvenimas jo tarp żydu yra arszesnis už raupuotojo. Nera ką kalbeti jau apie tai, kad jam galima butu tapti lygiu kitiems sąnariu żydiszkosios draugijos, jis negali pereiti ulyczia be to, kad gaujos żyduku nelydetu ji rekdami „mamzer„ mamzer“, nebadytu ji pirsztais, nepleszta už skvernu, nespjaudytu ir nedrabstytu purvais. Dideli szypsodamiesi żiuro ant tokiu regyklu.

Tokis tai yra padejimas tarp fanatikiszku żydu nelaimingu kudikiu, gimusiu „ne istatymiszku“ budu. Nedaug geresnes pażiuras turi ant ju ir musu żmones, bet kuomi nelaimingi kudikiai yra kalti už griekus tevu savo?

K—s.

Szis-tas isz gyvenimo lietuviu Amerikoje.

VII.

Paklausykie, skaitytojau, pasakos, kurią jau seniai mirusioji „Unija“ patalpinusi yra No 5, 1884 m. Sztai jije:

„Vienas żmonis turejo labai daug visztu, jo visztos buvo parvežtos isz visokiu żiamiu; tai-gi ir veisles ju buvo nevienokios. Vienos vadinosi turkiszkomis, kitos — kuoduotemis, treczios — paputżandes, o vel kitos plikakojos, ir dar kitu veisliu ten buvo visztos.

Kad taip daug veisliu visztos kasinejo sąszlavynus jieszkodamos maisto, jos nevisumet savitarpe galedavo susiszneketi, o nesant susiszneketejimo kaip reikiant, nebuvo nei geros vienybes. Už tai atsieidavo, kad toki padejimą nesyki pasinaudodavo viszczius arba vanagas, kurs atlekęs isz nejucziu nutupdavo ant visztos, ileisdavo smailius savo nagus i jos mesą, o pasineszęs toliaus visztą ir sulesdavo, palikdamas tiktai jos plunksnas ir kaulelius. Kad viena visztu veisle, pamacziusi vanagą, sukiurkdavo, praneszdama pavojumą savo draugems, tai tos, kurios tą sukiurkimą permanydavo, pasislepdavo, o kitos, jo nesuprasdamos, rausinejo żiames, nieko neatbodamos, dulkinosi iszkastose duobese, varte sąszlavas, iki neprietelius užgulęs nenusuko sprando.

Vienas gaidys, matydamas toki negerumą, prasimane visztas suszaukti i kruvą ir czion nutarti, kad visos, kiek ju yra, turetu tiktai vienokią sznektą visatiniuose reikaluose. Visztos tekinos bego i susirinkimą kada gaidys akis užmerkęs ir sparnais suplasnojęs kelisyk sukakaryksejo. Susiejusios i susirinkimą visztos pasiżmonejo ir iszklause gaidżio balsą; bet ant galu galo sztai kas atsitiko. Turkiszkos visztos reikalavo, kad ju kiurksejimą visos kitos visztos pasisavintu, kuoduotes-gi kele augsztyn savo karksejimą, o paputżandes norejo, kad visos visztos taip kutnotu, kaip jos kutnoja. Gaidys matydamas toki nesutarimą, pasakę, kad visos, *jeigu noretu*, galetu vienokiai karkinti, kutnoti, kvagżdeti, kateti, kiurkseti ir klugżdeti; reiketu tiktai trumpą czesą pasimokinti vienai nuo kitos, nemokancziai nuo mokancziosios. Tada paputżandes visztos — o czia ju buta daugiausiai — tai girdedamos, kaip eme kudakseti ant gaidżio už reikalingumą mokintiesi savo kalbos, tai gaidys, ilgai prieszais pasistengęs, dżiaugesi savo plunksnas sveikas iszneszęs isz susirinkimo“.

Jau kelintas metas, kaip eina svietan lietuviszkiejie laikraszcziai, o vienok szitoji pasaka dar nenusidevejo. Ir sziądien dar neretai girdisi lietuviu visokie arzaliojimaisi kalbos dalyku delei, kaip kad buvo 7 ar 5 metus atgal. Sztai paroda: Vienas isz Manchesterio, Anglijoje, tarp kitu užpuldinejimu sako: „Paukszty̆s po żiamaicziu sparnais palindęs tuno!“ Kiti vel raszo, kad „Paukszty̆s jau norys Suvalkieczius parduoti Kauniszkiems“; treti vel atsiliepia, kad lietuviu kningose esanti netokia kalba, kaip kad „Vienybeje“. Kitas vel, isz Worcester'io, Mass., sziaip nesidrovi raszyti: „Buvo daug kartu „Vienybeje“ patalpinta, kad nesakyk: op! neperszokęs, per grabę, idant neipultuh; o vienok „Vienybe“ savo żodżio nedalaike, nesa pirma visaip iszmislinejo ant Szliupo, kad nesuprastinai drukuoja savo „draiskałą“, o dabar pati virsta i Szlupo elementoriu.... Kam-gi sako: klausyk, kaip kuningas mokina, ale taip nedaryk, kaip kuningas daro; tai taip ir „Vienybe“ dideles żiotis turi, tai visus apżioja, nesa teisybė: kożno bei vieno pirsztukas i savę linkęs, ale ne nuo savęs... “.Ir daugiaus tokiu užmetinejimu girdisi.

Teisingai, seniaus „Vienybe“, turedama kitokią pakreipą, kur jos redytojai mokslą gere tik isz taureles ambrozijos Bakchaus, negalejo teseti reikalavimams gramatikos, mokslo, polytikos. Kada sziądien kitaip virto, vienas ar kitas atmainas ant gero patemyjęs nirszta ir szirsta, kad Paukszty̆s „Szliupo tarnu“ pastojęs, neatmindamas ant to, kad tuose dalykuose nesieina apie keno virszesnybes ar unarus, o tik einasi apie teisybę. Kalba lietuviszkoji sziądienjau ateina i vieną vagą, toliaus be abejones ir maldu kningos nebegales buti spausdinamos puslenkiszku żargonu, kaip tai ikisziuolaik daroma buvo, nesa ir tarp lietuviszkuju katalikiszku kuningu sziądien tevynybe, beveik sakycziau revolucijiszkoji tevynybę (cp. „Apżvalga“), netik gautiesi, bet gaisru dangun musztiesi pradejo. Sziądien, iszskyrus „Saulę“, visi laikraszcziai iszeina gramatikiszkoje kalboje; skaitytojai „Varpo“, „Ukininko“, „Szviesos“ ir „Apżvalgos“ lengviai tai bus temyję; o jeigu kur dar randasi dirvonai apżelę usnymis senovybes, tai ir ten matosi rupestis pasigerinimo dirbime. Tai-gi be reikalo rugoja nekurie musu broliai ant permainu kalboje „Vienybes“.

Vienok tose rugonese neretai daugiaus ką pamatome kaip rugones. Juk nevienas szneka apie pardavimą Suvalkieczių Kauniszkiems!... Kokia tai aklybe ir artiregysta! Nesakau jau to, kad iszduotojas ir redytojas „Vienybes“ abudu paeina isz Suvalkiszkiu, ale tariu, kaip tai bjaurus yra kersztavimas vieno kampo lietuviu ant savo broliu isz kitos vietos! Pardavimas Kauniszkiems! O kas tie Kauniszkiai, jeigu ne lietuviai ir ne broliai musu?! Bet kas gali żmogu sziądien żmogui taip nelemtai pardavineti?! Ne tas dalykas czion: żinok, skaitytojau, jog kalba, karią tu neretai sakai esant żiamaitiszka, yra lietuviszka, tik gramatikiszkai apdirbta, taip kaip iszmintingi arba mokintesniejie żmones ją vartoja. Paimk gramatiką kun. Miežinio ar kitą kokią, perskaityk, o nerugosi?! Lenkai, prancuzai, vokiecziai, italai visi turi savo tarmes, o vienok literatura ju yra vienokia, naudojasi vienokia kalba. Koks tai mutinys iszeitu, kad mes sziądien noretumeme sutverti kningas, laikraszczius del kożno atskyrumo savo tar-

miu?! Dzukai rekia, kad ju kalba einanti ant nieku, gogai trubomis trubyja, kam ju pamina tarmę po koju, kapsai vel vyvuoja ir gaigoja, kam ju kalbos neklauso svietas, žiamaitis-gi žiuri i tą viską ir tyli, o Prusiszkis striukis tik kramtydamas vokiszku litaru kampus pasako kaip kada: „na jo, bruder, privalome visi vienaip kalbeti ir raszyti, ale asz nemoku kitaip kaip vokiszkais buksztabais buksztabieruoti!“ Tai kas gali visiems itikti? Nei vienas! Ale visi privalo mokslo griebtiesi, o kaip nors kiek busime mokslo ragavę, neliks užpeczkiniu reikalavimu virszesnybes del gogu, dzuku, kapsu ar kitu kokiu atžagareiviu, o bus vienybe ir kalbos dalykuose, del kurios jau kelas tape praskintas; tik nereikia duoti vel užneszti ji maurais nežines ir pikto noro bei kersztavimo.

Kožnas žmogus, kurs nori ką naujo užvesti, susitinka su visokiomis prieszgynybemis; plaukiant pavandeniui ir tai pasitaiko užplaukti kaip kada ant rievos ar uolos, o dabar grystant naują kelą del gyvenimo tautos, kur dar daugumas musu broliu miegti ir su neiszsitikejimu priima kožną naują užmanymą, ar galime stebetiesi, kad kalbos dalykuose randasi trukdymai ir užpuldinejimai. Daugeliui patiktu, kad ir sziądien paslaptis vadintumeme tajemnyczіomis, mergas panomis, pavoju priegada, nudetą grieku, tautą narodu ir tt., bet kam reikia mirszti savo tevu gryną kalbą? Noredami itikti Amerikoje gyvenantiems lietuviams, turetumeme tikrai žydiszką kalbos miszini padaryti isz savo gražios kalbos lietuviszkos! Kas lietuviszkai sako: iszsimuvinti ažuot iszsikraustyti? rufas ažuot stogas? sztoras ažuot kromas? mitingas ažuot suejimas? biznis ažuot vartelgysta (prekyba)? O ką jau reiktu pasakyti, kad imtumeme szneketi kaip kraucziai New Yorko, Philadephijos, Bostono, Baltimores ir tt., ar anglakasejai Pennsylvanijos, kur ant kožno žingsnio iszgirsi koki hottentotiszkai iszkrevezotą žodi angliszką ar lietuviszką! Broliai, nieks del musu tautos nebutu didesnis neprietelius, kaip mes patys, jeigu mes pasiskirstytumeme kalboje taip smarkiai, kad vienas su kitu negalesime susiszneketi. Ale musu broliai tikia, jog prikiszdami kelis žodžius svetimus jie taps gudresni, ale neatmena jie tos varnos, kuri buvo apsikaisziusi povos plunksnomis: valandoje, kada varna norejo savo puikybę parodyti, plunksnos povines iszsibarste, ir ji tiktai gedą apturejo. Taip ir mes, sznekedami lietuviszkai, sznekekiame grynai, o nedarykime kratini; o vel jeigu prisieina szneketi angliszkai, tai varykiame taip-gi grynai angliszkai — taip iszmaniems žmonems privalu ir pritinku daryti!

Dar reikia laiko, iki lietuviai visatinai supras reikalingumą moksliszkai apdirbtos kalbos. Padyvyti negaliu nemokintuju už rugonę, kada dar netaip labai retai mokini žmones, pereję žinoma svetimas mokslaines, nemoka tikusiai lietuviszkai raszyti. Bet randasi dalykai tikrai nusistebetini kaip kada. Taip vienas geradejas raszo: „Dabar pažiurejęs „Vienyben“ rasi mutini, „nera ten naudingo nieko: tiktai kaip tevyne-taip tevyne!!! (sic!) Su bizunu nei vieno neiszplake i Ameriką ar i kitą žiamę! Kas labjaus balamuityja „Vienybę“, tai maskoliaus cerkves ir iszkalos, o tie apraszymai visai nenaudingi, nesa Amerikoje ar Anglijoje nera cerkviu, nei maskoliszku iszkalu, tai kam kožnoje gazietoje apie tai drukuoti?“ —

Tikrai toki bjauru raszini perskaiczius szirdis apmirszta! Žmogus, isz po botago iszejęs, nenori girdeti apie skriaudas savo broliu, nenori, idant svietas iszgirstu raudojimą musu tautos po jungu maskoliaus! Žverys, girdedami draskant ju veisles draugus, bega gelbeti nuo neprieteliaus žeidžiamuosius, o lietuvis nusikreipia szalin nuo Lietuvos broliu, kada svetur apsigyvena, ir rusciai pasako: tegul eda, kad eda! Mes patys esame del savęs vampyrais ir kraujageriais, kada nei už gyvulius augszcziaus nestovime! Be klabinimo niekur durys neatsidaro, be szauksmo gvolto negalime žmogžudžius iszvyti, labjausiai kada musu rankos ir kojos tevyneje yra surai-sziotos: kitaip ne szauksmu, ale tokiu paczіu ginklu atkirstumeme neprieteliams, kokiais jie musu tautą kapoja, iki pareitumeme i valnybę ir i lygybę.

Nera pagelbos del musu tautos, jeigu ji isz tiesu nesigriebs i mokslą. Berots viltys musu sziądien yra didokesnes, palyginant su pereitais amžiais, ale už tai ir priespauda bei vargas pasididino. Labjausiai man patinka, kad Lietuvos kuningija eme bijoti ir asztriai kariauti už lietuvystę, nors ji neužkenczia lygiai ir „inteligentu“, kurie jai nedaug galejo nusikalsti su „Varpu“ ar „Ukininku“. Teisybe, asz — bet asz neturiu garbes priklausyti prie drauges „inteligentu“ — labai asztriai nesyki patraukiau plunksna priesz kuningiją — už ką nevale butu „Apžvalgai“ kaltinti kitus „inteligentus“, jeigu ji bijotusi neteisybes, — ale be to nebutu buvę nei subruzdimo jos tarpe. Pareinant kuningams i kovą už lietuvystę, bus galima greicziaus svietą pabudinti isz miego ir patraukti prie mokslo, nors kuningija Lietuvoje sziądien atvirai kerstauja per „Apžvalgą“ priesz mokintuosius sziaip žmones. Žmones syki emę skaityti svietiszkus rasztus be sulaikymo žengs kassyk toliaus, iki pasieks augsztesni, laiptą apszvietimo ir nutobulinimo, per ką juk ir valnybe tures buti igyta. Nedovanai Hamilton pasake, kad valdžia buna tokia, kokie yra žmones: valnybe ten klesti, kur žmones yra szviesus, del tamsių tautų galima yra tiktai despotiszka valdžia. Taip bus ir su Lietuva: pabudus ir apsiszvietus žmonems, valnybe musu tautai iszausz, ar savistovi, ar federacijiszka, ar po kokia kita forma. Delto skubinkiamesi i tą naują gadynę, vieni raszydami ir kningas leisdami i svietą, kiti-gi skaitydami jas ir platindami*)! Nepasibaigia ant to musu darbsztumas: siekiant ateites ir rupinantiesi apie kulturą lietuviu tautos reikia padeti rentini akmenini, ant kurio toji kultura pasiremti galetu: o tokiu rentiniu yra *lietuviszkoji mokslaine!* Lietuviai Amerikos ir Anglijos, umai imkiamesi, visi isz vieno, o veikiai paspins saulute ir i lietuvystes aprusijusi langą.

Baisusis Barzdoczius.

*) Žmones musu sziądien laikrasztį rokuoja taip-gi už tokį „biznį“, kaip kad yra kromas ar darbavietė ir tt. Asz-gi isz patyrimo ir persiliudyjimo galiu tvirtinti, jog tai yra klaida: sziądien tarp lietuviu joks laikrasztis be auku iszdaveju negali dar iszsilaikyti! Laikrasztis sziądien lietuviu tarpe isz dalies yra tai ikunytas kraujas, kurio del broliu naudos nesigaili tie, kurie iszleidžia ji. Už tai asz parokuoju už begedystę tai, kad nekurie musu broliai prikisza iszdavejams, buk jie su laikraszcziu tik del savęs naudą daryti nori..... Isz uždarbiu laikraszczio vargiai dar nors vienas galeju užczedyti 100 dorelių per kelis metus! tai turi buti labai pelningas sztas „biznis“ yra ..... Ne piningus, ale skolu padaryti tuojau galima su laikraszcziu, ir prapulti! Delto tie, kurie laikraszczius iszdavinoja, jeigu ju norai geri yra, nors darbas ir netesetu visas skyles užlopyti, vertesni yra didesnes pagiodones, neigu mes paprastai užtinkame ją tarp lietuviu, kurie neretai tik apdrebia purvais ir keiksmais savo draugus ir užtarejus.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Ansonia, Conn. (koresp. „Vienybes“). Visur girdisi riksmai: reikia mums mokslainiu! reikia lietuviszku mok-

slavieczių! Labai tai yra gražus žodžiai ir kiekvienas, turintis nepragertą protą, tai gali suprasti, kad ju mumis neatbutinai reikia. Vienok dabar kyla klausymas; kur galesime gauti reikalingus irankius del lietuviszku mokslainiu? Asz sziczia pavadinu irankiais, reikalingais del mokslainiu, moksliszkas kningas. Teisybe, turime jau abecelą ir užduotyną savo kalboje, vienok tuju mumis dar toli neužtenka.

Kyla antras klausymas: kokiu budu mes galesime jas igyti? Labai paprastu budu, tiktai reikia nepasigaileti keliu skatiku ant ju igyjimo. Už keletą skatiku, žinomas daigtas, kningos jokios negalima atspausdinti, vienok kaip mus nors szimtas sudes po keletą skatiku, tai bus galima atspausdinti ne vieną, bet keletą kningu. Turime dabar jau kelią atidarytą del tokio pasinaudojimo, tai yra „Lietuviu Mokslo Draugyste," kurią mes daugindami skaitliuje sąnariu, ar dovanomis, padidintumeme turtiszkai, tokiu budu trumpame laike turetumeme visus irankius del mokslainiu. Nors daugumas musiszkiu gudragalviu visokiais budais pliovojo ant to užmanymo, vienok, iszraszineję kastik ju galvose tilpo, neturi daugiaus medegos ant raszymo ir plovojimo, o gal jau ir jiems akys atsidare ir pamate tos draugystes naudingumą.

Kaip tai butu dailu ir iszkilminga, ne tikt priesz kitus, bet ir priesz musu vientauczius Lietuvoje, kad mes, neragavę augszto mokslo, pralenktumeme darbuose ant teviniszkos dirvos savo mokintus brolius. Vienas isz tu musu broliu net „Varpe" rasze, kad mes negalesime nieko istengti be pagelbos Europiecziu, ir labai teisingai, nes pas mus nera gana moksliszku pajiegu del supaiszymo reikalingu kningu, bet ir Europiecziai nelabai skubinasi mums i pagelbą, prisilaikydami senoviszko papratimo „pirma patys padarykite o paskui ir mes padesime".

Delto, viengencziai! judekite, kur yra galima, su isteigimu mokslainiu, kurios atnesz mumis neiszpasakytą naudą, neužmirszdami „L. M. Draugystes", kad tiktai per ją galesime aptureti visas reikalingas kningas del musu apszvietimo.

Siuskime savo sunkiai uždirbtus skatikus ant pagelbos musu tautai ir tevynei, parodykime, kad lietuviszkose gyslose teka kraujas iszkilmingu darbu ir prastose, nepasiekiusiose augszto mokslo, galvose yra supratimas, o szirdyse karszta meile tevynes!

Vincas isz Ansonijos.

Baltimore (koresp. „Vienybes"). Lietuviai czion szvente 24 d. berželio vardinę dieną savo bažnyczios; ant szventes buvo suvažiavę keli lietuviszki kuningai, tarp ju kn. Masziotas isz Freelando ir kn. Jnodiszius isz New Yorko. Ne be to, žinoma, kad i lietuviu tarpą nebutu lindęs kaip koks ir lenkas, ipacziai neprietelius lietuviszkuju kuningu ir žmoniu kn. Chowaniec tame pulke butu paminetinas. Vakarop lietuviai iszkele pikniką. Parkan buvo susirinkęs nevisai mažas pulkelis lietuviu; žinoma ir kn. Chowaniec atsibaste ten su keliais lenkais. Ale neilgai jis ten žmonejosi: kaip tiktai pamate taip-gi atejusi i pikniką „Baisuji Barzdocziu," tokia žydo baime paeme lenkus, ipacziai kn. Chowaniec, kad tas, skvernus pasikasojęs, nežvalgomis dure laukan, ir sedęs i vežimą szuoliais dume namon .... Taip, mat, Chowaniec bijosi tikru lietuviu! Ale ir nera dyvo! Juk jis iszkrimto kn. Polujanski isz tarpo lietuviu per tai, kad tąji patraukęs buvo ant lenku puses; dabar taip-gi lenku dumblan velka ir kn. Dutkevycziu, kurs, jeigu iklaik nepasiserges, galetu, ir nenoromis, mokiti takais kn. Polujanskio. Už tai, kn. Chowaniec sergstasi, kad jam netektu kada sueiti akis akyn su lietuviais, kurie lenku dorus darbus del lietuviu žino isz gilesniu szaltiniu. — Szaip piknikas perejo gražiai, atskyrus mažą epizodą pabegimo lenkininku ir lenku. Lietuviai vienok isz to atsitikimo nenusigando, o tiktai juoko turejo. —

Kaip lenkai smelkiasi i lietuviu tarpą, tai parodys dar szitas atsitikimas. Isz Waterburio man draugas vienas raszo, kad ten keli lietuviai rupinasi visus kitus i spąstus ivylioti, idant del kn. Klonovskio isz Mt Carmel itaisyti parapiją, ir tai delto, kad tas netikęs dievcarnis yra gimine paczioms B — io ir N — ko. Tai-gi del dvieju bobu gentystos lietuviai turi lenku kuningui bažnyczią pastatyti!!.... Ir mat iszmintis pas žmones ir meile tevynes!

Tame pacziame Waterburyje esanti lietuviszka mokslaine; miestas duodąs namą del mokinimosi be jokios mokesties. Truksta tiktai gero mokintojo, apie kurio partraukimą isz Europos szneka ten nekurie musu broliai. Ale ar tamsunai negaus virszu su anuomi bobu gentainiu, kas gali žinoti? juk tarp lietuviu ir negirdeti dalykai atsitinka! Kur mokslas, kur szviesybe, kur iszmintis jusu, Lietuvos ardytojai?! *L. M.*

Freeland (koresp. „Vienybes"). Skaitant „Vienybę" daug dasižinai žmogus kaip musu broliai elgiasi szitoje žiameje. Taigi, pažiurekite, kaip elgiasi Freelando susilenkeję „obivateliai". Pastate bažnyczią ant lenku vardo, o dabar mato, kad jau bažnyczia iszmoketa, skolu nera, tai suvisai atsimete nuo jos (nors ne visi), nereikia jiems dabar bažnyczios, nes jau „biznio" neturi tokio, kaip pirma buvo, kada skolininkai ejo pas juos. Toliaus veliuk užsidejo lenkiszkas draugystes, nežiuredami ar lenkas, ar ungaras, ar vokietis — prieme visus be skyriaus; o vis tai dare del savo pelno, kad, atlikus mitingą lenkiszkoje kalboje, daugiaus jiems žmones piningu pragertu! O dar ant galo nori kuningas ir lenkiszką iszkalą uždeti, vienok be geros szirdies tikru lietuviu nieko neistenge. Visi susilenkeliai rekia, kaip pagedę, ant lietuviu, katrie yra darbininkai ir nepasiduoda jiems savęs sulenkinti, sakydami, kad „jie visi durni, neturi „prapertes" (turto) ir nori savo lietuvystę atrasti..." Czion tuom tarpu isz 200 szeimynu randame tiktai deszimtą procentą lenku, o visi kiti isz Suvalku redybos. Tuli nesupratelliai dzukai savę lenkais vadina ir rekia, kad lenkai geresni, nes buvęs lenku karalus, o daugiaus nežino kas yra Lenkija, o kas Lietuva, ir norint nemoka lenkiszkai szneketi, tacziaus savo vaikus mokina ir baudžia, idant lietuviszkai sziuksztu neszneketu, nes tai girdi „chamiszka" kalba, „visai jos nereikia ir Lietuvos nebuvo, tiktai „Polszczia," o dabar Rusija; suvisai jos nereikia atminti ir kelti isz numirusiu."

Tatai broliai lietuviai Freelando, myletojai kalbos ir tevynes savo, neklausykite juju ir nesiraszykite i ju „susaides", raszykitesi i savo tikrą lietuviszką draugystę sz. Kazimiero, katra dar priklauso prie bažnyczios. Kitose vietose gyvenantiejie lietuviai, kur naujas bažnyczias statote — nestatykite ju ant lenku var-

do, kad neatsitiktu su jumis taip, kaip Plymouthe.

Dzukas.

Shenandoah (koresp. „Vienybes“). Palengva vis paprocziai musu lietuviu mainosi ant naujasnes mados isztvirkimo. Provos pas „Szlubi“ diena nuo dienos žymingai didinasi, auga, kad net p. „Szlubis“ isz džiaugsmo augsztyn szoka. Jo „ofisas“ neiszskiriant nei nedeldieni, dažnai prisikimszęs yra ne tik vyrais, bet ir moterimis, kurie savo kruvinu prakaitu uždirbtą graszi verstinai kisza i anojo nasrus. Sztai neseniai ateina pas „Szlubi“ 4 dzukeliai, patys isz savo valios, ir be paliepimo sudžios du isz ju meta po $5.00 ant stalo, ką matydami ir paskutinjejie pamegždžioja savo draugus. Bet p. „Szlubiui“ dar neva nepatinka ir gązdina, jog pagal istatus tiesos siusęs juos i kalejimą, kaipo prasikaltelius už vaidus. Ant galo, nusiszypsojęs, isztare „dovanoju, atsilankykit kitą kart.“ Kitu du, skundikas ir kaltininkas, po 10 d. už tokią pat kaltę paaukavo tam pacziam „Szlubiui“. Negana to, jau sziuomi laiku ir moterys atsibudo isz miego, ir lyg nusižiurejusios i vaisius tiesos, emesi vyrus stumdineti i pragarą kalejimo, tai už uždejimą melsvu akulioriu, tai už lytiszką edimą sveikatos. Cimbaliene apskunde savo vyrą ir uždare už geležiniu duriu, buk jis per daug esąs gaszlus neblaiviame stovyje; bet veikiai, užmokejusi 12 dol. kasztu, iszliuosavo ji. Asztaszauckiene net nusiuntusi buvo savo dievobaimingą vyrą i Pottsville's kalejimą, bet vel susimylejusi, po keliu deszimtu dienu metavones, ir užmokejusi 27 dol., iszliuosavo isz to czyszcziaus. Kas A. pažysta, tas nei tiketi nenoretu, jog tas žmogus, kuris i bažnyczią ir i karcziamą pirmutinis, ir visur ir visados meldžiasi, butu per savo gerą paczią pakliuvęs i szveistainę.

Pereitą iszmokesties dieną jau kiekvienas galejo patemyti, jog musu mieste judejimas sugryžo i paprastą pernyksztę vagą. „Szlubio“ tik pakampinis agentas gyresi uždirbęs $5.00 už jodinejimą ant asilu i vidutines tamsybes. Teisybe, kaip tik ant ulyczios mažumą neblaivus koks suszneks garsiau lietuviszkai, tai tik gakt czia ir Sadauckas, ir žiurek jau nabagui geležys ant ranku, o szis joja, lyg striukis, ant nelabos duszeles i pragarą. Pragaras buvo prikimsztu, lyg silkemis baczkoje. Ant kitos iszmokestines dienos dar tikimesi svarbesniu atsitikimu, nes jau bene stos i pagelbą ir pirmasis patrejokas Szlubio, kuris bene vieną dieną su Aszt. atbaige kęsti naviciją kliosztoriuje Pottsville's. Nera vilties, jog tokias žmogystas kas galetu atvesti ant tikresnio kelio. Jie yra visai kurtus nuo klausymo ant blaivesniu pasargu, czia tokius jei tik apmalszina bedarbe, nes tik tada, kada jo kiszene tuszczia, jis sedi sav tykai ir neriau moja lyg bulius, szaukdamas ką i kovą. Tokie daro gedą ir visai musu tautai, betgi kas gali rasti gydyklą nuog prigimtos paikystos?

Žvirblis.

Plymouth, (koresp. „Vienybes“). Jau sziądien lietuviai pradejo tautiszkai judeti. Isz visu beveik miestu girdisi lietuviszkas judejimas. Žinoma lenkai skaitydami tokias žinias „Vienybeje“ pradeda labjausiai ant jos szirsti ir rupinasi visomis iszgalemis tą judejimą jei nesuardyti, tai nors sutrukdyti. Musu tautiszka dvase neseniai pasirode, užtadgi ir negalime pykti ant broliu, kurie iszsižada lietuvystes, o traukiasi prie lenkystes. Szitai ir Plymouthe, kur užsidejo lietuviszka parapija nuo naju metu, lietuviai ne visi priguli prie lietuviszkos parapijos, bet randasi tokiu neiszmaneliu, kurie glaudžiasi prie lenku. Vadinu juos neiszmaneliais todel, jog lenkai pernai metą visus lietuvius kaip szunis iszvare isz bažnyczios ir atstate nuo kapiniu, noris beveik lietuviu piningais ir bažnyczia pastojo ant koju ir kapines tapo iszpirktos. Betgi neiszmaneliai lietuviai dar glaudžiasi prie lenku, kurie trumpame laike antru sykiu lietuvius neiszmanelius gal kuolais iszmusz isz bažnyczios. Bet ar lenkai isz tokiu neiszmaneliu džiaugiasi? Ne, bet dar po svietą važinedami pliaupia, buk ir tarp lietuviu yra partijos, kaip tarp lenku. Žinoma keli neiszmaneliai lietuviai savo antitautiszku pasielgimu sarmatina visus savo brolius. Vienok turim pripažinti, jog tarpe lietuviu Plymouthe yra broliszkas sutikimas, kaipo iszmintingu vyru; vien isz tos tatai priežasties, su Dievo padejimu, iki ateisianczio rudens pastatysime savo Dievo namus, kur sutikime ir meileje garbinsime Sutvertoją savo tevyniszkoje kalboje.

Skaicziau „Vienybeje“, jog ir Philadelphijoje lietuviai uždejo savo parapiją ir statys bažnyczią. Matyti, kad ir tenai lenkai daede lietuviams iki kaulo, nes, nors mažoje saujaleje budami, stato savo bažnyczią, idant be barniu ir keiksmu garbinti Dievą. Mieli broliai! savo pradetą darbą nepameskite, bet nors su vargu darykite, o Vieszpats Dievas palaimins jusu szventą ir iszganingą užmanymą.

Toliaus perskaicziau „Vienybeje“ isz Pittsburgo dvi korespondenciji, isz kuriu viena pranesza, buk ten lietuviu yra 3000, o antra 1000 lietuviu. Na! kad tenai tarp visu lietuviu butu sutikimas ir meile, argi negaletu pastatyti savo lietuviszką bažnyczią ir suprastinai garbinti Dievą tevyniszkoje kalboje? Jeigu Plymouthas, kame yra lietuviu tikt apie 800 (isz ju tiktai daugiaus 500 priklauso prie lietuviszkos parapijos), stato savo bažnyczią, Philadelphijoje, kame nedaugiaus 300 lietuviu, sutvere savo parapiją, taigi Pittsburgo lietuviai galetu daug lengviaus sutverti savo lietuviszką parapiją ir pastatyti bažnyczią. Kad tikt tukstantis butu tenai lietuviu, tai, man ding, visgi apie 800 atsirastu geru parapijonu, o jei yra 3000, tai nors 2000 bus geru parapijonu. Todel, broliai Pittsburgiszkiai, nelikite užpakalyje kitu savo broliu!

Bet tarpe mus broliu atsiranda ir tokiu, kurie, vieni budami, troksztа pastatyti del dvieju ar triju lenkiu bažnyczią. Szitame numeryje „Vienybes“ skaitome, buk Waterburio lietuviai rengia statyti lenkiszką bažnyczią. Pereitą gavenę buvau tenai klausyti velykines spaviednes, o visi buvo lietuviai, tiktai kelios moteriszkes, kurios lenkiszkai spaviedojosi. O, broliai lietuviai, argi nesarmata jums del lenku statyti bažnyczią, o apie savę visai užmirszti? Žinokite, broliai, ir tai gerai, jog lietuviszka bažnyczia arba parapija lenku neatmeta nuo savęs, bet priima, kaipo brolius, o lenku bažnyczia, norint per lietuvius pastatyta, atmeta lietuvius, kaipo kokius pagonus! tą galite gerai suprasti isz atsitikimu Plymouthe. Jeigu lenkai tarp savęs pjaujasi, kaip antai Plymouthe ir kitur, tai kaip mes galime noreti, idant jie su lietuviais broliszkai sugyventu. Žinoma, kada reikia bažnyczią pastatyti arba iszmoketi, tada lietuvis yra broliu lenkui, nes lietuvio kiszene tame dalyke yra daug dosnesne, bet kaip viskas pabaigta, tuomet lietuvis, kaipo koks pagonas, atsitraukk nuo lenku bažnyczios — jau nereikalingas.

Szitą visą perskaites, gal tulas lietuvis pasakys, kad jau perdaug parasze, norint ir koningas. Ne, broli, neperdaug, bet dar visai mažai. Kas mus sulaiko nuo baisiausiu nuodemiu (grieku), jeigu ne dievobaimingas kuningas ir bažnyczia, kur mes pamokslus suprantame? Kas mus mokina Dievą pažinti ir nuo nuodemiu szalintiesi, jeigu ne bažnyczia? bet tiktai tokia bažnyczia, kurioje mes viską kuoaiszkiausiai suprantame, tai yra del lenku lenkiszka, o del lietuviu lietuviszka bažnyczia. Lenkas prie lietuviszkos parapijos greicziaus gali priguleti, nes su kožnu lietuviszku kuningu gali susiszneketi lenkiszkai, o lietuvis su lenkiszku kuningu niekados lietuviszkai nesusiszneka. Teko man girdeti savo ausimis, kaip lenke su lietuve tiktai angliszkai galejo susiszneketi, nes lietuve nemokejo lenkiszkai, o lenke lietuviszkai. Todel, lietuviai, nemokedami lenkiszkai, kaip antai Scrantone, nors tenai yra lenkiszka parapija, priklauso prie airiu bažnyczios, ant metu syki parsitraukdami lietuviszką kuningą del atbuvimo velykines spaviednes, o lenku kuningai, kaip girdejau nuo daugelio isztikimu lietuviu, prisako lietuviui lenkiszkai spaviedotiesi. Polytikiszkas ryszis lenku su lietuviais gali buti, bet bažnytinis niekados, del skirtumo kalbos. Ungarai savo slaviszkoje kalboje artymi lenkams, vienok pasistato savo bažnyczias ir laiko savo kuningus. Jeigu

asz pirmą syk pamatęs ungarą, mokedamas lenkiszkai, be sunkumo galejau susiszneketi, tai, man ding, kad del ungaru ir lenku gali buti viena bažnyczia ir vienas kuningas, galintis kaip vieniems, taip ir kitiems užgan padaryti dvasiszkuose reikaluose, vienok bažnytiniuose dalykuose laikosi skyriumi. Tai kaipgi gali buti dvasiszkuose reikaluose vienybe tarp lenku ir lietuviu? juk kaip Europa nesusidure su Amerika keliu, taip lietuviszka kalba su lenkiszka be polytikos. Bet ir polytikiszkai lietuviams sunku laikytesi su lenkais, kurie troksztа, idant lietuvis iszsižadetu savo tautos ir kalbos. Tada tiktai gali buti polytikiszka vienybe tarp lietuviu ir lenku, kada lenkai prades žiureti i lietuvius kaipo brolis i broli, be tautiszko skriaudimo. Duok, Dieve, kad tas ivyktu! Bet sunkiai to sulauksime, apsveriant lenku darbus del lietuviu. O kas prisieina dvasiszku reikalu, tai lietuviai tegul turi savo bažnyczią ir kuningą, o lenkai savo. Kur yra menkas skaitlius lenku ir lietuviu, tegul buna viena bažnyczia, o kuningas, kurs tenai sedi, ar jis lenkas ar lietuvis, turi moketi gerai ir lenkiszkai ir lietuviszkai, o bažnyczia turi buti ant vardo lietuviu ir lenku, o dvasiszki reikalai turi buti atlikti kaip vienoje, taip ir antroje kalboje. Bet sziądien mes matome visai kitaip. Kur gyvena tukstancziai lietuviu, ten sedi kuningas lenkas, nemokedamas lietuviszkai, o jei kad ir isztaria ką lietuviszkai, tai lietuvis ausis užkimszęs turi neszintiesi kuoveikiausiai isz bažnyczios. Užtadgi ir nedyvai, jog tokicje vietoje lietuviai moraliszkai visai yra nupuolę, nes nera del ju bažnyczios ir lietuviszku pamokinimu dvasiszku. Juk jei, penedami kuną, užmirszime apie duszios peną, tada musu moraliszkas gyvenimas norom nenorom turi pasinerti girtuoklysteje, paleistuvysteje ir bedievysteje. Todel, broliai lietuviai, kur iszgalite pastatyti savo bažnyczią ir užlaikyti kuningą savo kalbos, rupinkitesi apie tai, jei jums yra malonus duszios iszganymas!

Kun. A. Burba.

Margumynai.

— *Ženybos ir amžis.* Pastebetini yra rezultatai naszlystos, ipatingai tarp dailiosios dalies žmoniu veisles. Tarp 25 ir 35 metu amžiaus marumas tarp raszlju pasiekia 70 ant tukstaczio. Tarp mergu ir isztekejusiuju to amžiaus nusideda vos 9 atsitikimai myrio ant kožno 1000. Vienok, pasiekus naszlems 45 metus amžiaus, marumas susimažina ir susilygina su marumu mergu ir isztekejusiuju to amžiaus. Mažiausiai numirszta isztekejusiuju ir vaikuotuju moteriu. Vyras, kuris veda paczią tarp 22 ir 25 metu amžiaus, pailgina sav gyvasti ant 5 metu. Ženoti vyrai mirszta paprastai tarp 62 ir 65 m. amžiaus, nevedę gi — tarp 57 — 60 m. Skaitlius savežudžiu tarp vienstypiu vyru yra dusyk didesnis, kaip tarp vedusiuju; piktadarystos taipogi dažnesnes yra tarp vyru, pasiliekanczіuju celibate. Deltogi ženybos yra isz visu pusiu pageidautina iredne draugijoje.

Gramatnyczia.

— *Redystems „Varpo“ ir „Szviesos“.* Siuskite po viena ekzemplioriu savo laikraszcziu ant sekanczio adreso: John Lizdas, Plymouth Luzerne Co. Penn'a.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo brolio Petro Domikaiczio, kuris paeina isz Suvalku redybos, parapijo, Rumboniu, kaimo Miskložiamiu, ant tokio adreso.

Pranas Domikaitis.
201. W. Pratt st.
Baltimore M. D.

Užmokejo Už Laikraszti.

„VIENYBE LIETUVNIKU"

B. Stuczkievicz	Rochester	$1oo
K. Bush	St Helen	„1,oo
M. Czepas	zis Maskvos	5. rub.
A. Margis	Springvalley	„2,oo
S. Szlakis	Mc Kees Rocks	1,oo
A. Valatkevicz	Philadelp.	1,oo
D. Kispal	Priceburg	50 ct.
J. Vilkutaitis	Plymouth	1,oo
J. Demik	Wiles-Barre	„1,oo

PASARGA:

Del lankancziu HOFA Parką ir Pulaski.

Paskutinese dienose gauname daug gromatu, duodancziu mums žinę, kad daugumas rengiasi del pirkimo žiames i HOFA PARKĄ ir PULASKI ant 4 dienos Liepos m. Tegul kožnas dar priesz 4 d. Liepos m. mums paraszo, kad tikrai pribus, idant mes žinotumeme kiek vežimu reikes nuo stoteš iki kolionijai užsteliuoti.

Visi turi pasistengti iszvažiuoti isz namu taip, kad galetu buti Milwaukee 3 d. Liepos, vakare; tą pati vakarą gales iszvažiuoti i Green Bay. Pirkit tikietus ant Chicago & Northwestern Railroad tiesiog i Green Bay. Tie ką nori važiuoti i kolioniją, o negali ant 4 d. Liepos pributi, gales tą kelionę atlikti veliaus, kadągi bus ekskursijos už pigias prekias 5, 6, 7 ir 8 Liepos m. Tikietai bus geri iki 19 d. Liepos. Tegul kožnas duoda žinę apie savo atvažiavimą. Neužsimirszkite lytdangczius pasiimti, kadągi tie reikalingi bus kaip nuo saules taip ir lytaus.

J. J. HOF Land Co.,
119 W. Water Str., Milwaukee, Wis.

Kas užmokiejo už „Vienybę Lietuvniku o ne buvo pakvytavotą, teguł atsiszaukia in musu Redystę.

☞ Kas raszys in musu Redystę su kokiu reikału, o nores kad jam butu atraszyta, teguł atsiunczia markę pacztavą už ducentus.

Kas pareikalaus laikraszczio

Vienybes Lietuvniku

O ne atsius pinigu norint už pusę metu, bus vienas numeras nusiustas ant pažiuros, o daugiaus ne; tas dalykas yra reikalingas deł paredko.

Jonas Patrzykowski
„Kosciuszko Hotel"

Užpraszau brolius lietuvius neužmirszti užeiti pas manę. Rasite pas manę meilingą priemimą. Vynai, likieriai, ałus, cigarai ir užkandžiai visada pas manę kuo no geriausi.

11 S. Canal Str., **WILKES-BARRE,**
Priesz L. V. geležinkeldvari.

Lietuviszkas
Salunas

Lietuviai eikite pas savą. Łaikau saluną, kuriame gausite, iszsigerti szałto ałaus, visokiu gerymu užsirukysite skanu cigarą.

Pranas Pakołka,
6127 Main Str., ASHLEY, PA.

Milaucko Krome parsiduoda szipkortes ant geriausiu ir drucziausiu akrutu pigiau ne kaip kitur.

Rukykit ir cziulykit Globe tąbaką, nes tai yra geriauses.

KATRAS NORI UŽSIRASZYT
„VIENYBE LIETUVNIKU"
Ir siust pinigus už ję, teguł eina pas:

BALTIMORE, M. D.: Kazimiera Želegiri.
JERSEY CITY: J. Raszkauckas.
CHICAGO, ILL.: Bartłomieju Szpakewicze.
GRAND RAPIDS Mich. Matijosziu Bagdonawicze.
MAHANOY CITY.: Juozas Milauckas.
MAHANOY PLANE, PA.: I. Czerakawicze.
NANTICOKE, Pa.: Tamosziu Butkewicze.
PITTSTON, PA.: And. Tepluszi.
Shenandoah, Pa.: Kazimieriu Radzewicziu.
Shenandoah, Pa.: Jona Bobina.
Waterburio, Con.: J. Danisewicze.
Scranton, Pa.: J. Bajorajti.
Wilkes – Barre, Pa.: J. Czernika.
Pittsburg, Pa.: Wincenta Kudžiu.

Kas reikałaujate piningu siustie i užmarę tiesiog i namus, dasižinokit pirma pas *MILAUCKĄ*.

Baisingas kersztas.

(Kazokiszka apysaka N. Gogol'o).

Nublankę, nublankę, vienas už kitą augsztesni, vienas už kitą iszdžiuvesni, sustojo jie aplink raitoriu, laikanti rankoje baisingą auką. Dar syki sukvatojo karžygis, ir trenke ji i gilmę. Ir visi numirelai suszoko i gilmę, pagriebe numireli ir ismeige i ji savo dantis. Dar vienas, už visus augsztesnis, už visus baisiasnis, norejo pasikelti nuo žiames, vienok neistenge, neturejo vieko — taip didelis jis užaugo žiameje; o jeigu butu prisikelęs, tai butu nuvertęs ir Karpatu kalnus, ir Sedmigradiszką, ir Turkiszką žiames. Nedaug tik pasijudino jis — ir pasidare sudrebejimas ant visos žiames, ir daug sugriuvo visur grinczių, ir daug užmusze žmoniu.

Girdisi dažnai Karpatuose klegesis, tarytum tukstantis malunu poszka ratais vandenyje: tai gilmeje, kurios dugno nemate dar nei vienas žmogus, numirelai griaužia numireli. Neretai atsitikdavo ant viso svieto, kad žiame drebejo nuo vieno iki kito galo: ant raszto pažystantiejie žmones szneka, kad tai dedasi isz to, kad yra kur – ten, pakrasztyje mariu, kalnas, isz kurio iszsiveržia liepsnos ir teka deganczios upes. Vienok seniai, kurie gyvena Galicijoje ir Vengru žiameje, geriaus žino tą ir pasakoja, kad tai nori prisikelti iszaugęs žiameje milžinas, didysis numirelis, ir purto žiamę.

XVI.

Mieste Gluchove apstojo žmones apie seneli — banduristą, ir jau adyna kaip klauso, kaip neregys žaidžia ant banduros*) Dar tokiu dyvinu dainu ir taip gražiai nedainavo nei vienas banduristas. Isz pradžiu nusuoke jis nuo pirmnyksztes getmonijos, prie Sagaidaczno ir Chmelnickio. Tuomet kitokia buvo gadyne: kazokija buvo garbeje, trempe arklais neprietelus, ir niekas nedryso juoktiesi isz kazoko. Dainavo ir linksmias dainas senelis ir žvalgesi akimis ant žmoniu, tarytum regys: o pirsztai, su pritaisintais prie jų kaulukais, lakste, tarsi muses, per striunas ir, rodesi, striunos paczios skambejo; o aplinkui žmones, pasenę diedai, nulenkę galvas, o jauniejie, iszkelę akis ant senelo, nedryso nei kukždetiesi tarp savęs.

— Palaukite, isztare senelis, — asz jums paniuniuosiu apie vieną senoviszką dalyką. Žmones susigrudo dar anksczciaus, ir neregys uždainavo:

„Prie pono Stepono, kuningaikszczio Sedmigradijos (buvo kuningaiksztis Sedmigradijos karalumi ir pas lenkus) gyveno du kazoku: Ivanas ir Petras. Gyveno juodu taip, kaip brolis su brolu. —

Žiurek, Ivane, ką nei paimsiva — viskas pusiau: kada vienam linksma, linksma ir kitam; kada vienam vargu – vargu abiem; kada vienam laimikis — pusiau laimiki; kada vienas i nelaisvę paklus — kitas parduok viską ir duokszian iszpirkimą, o ne, pats eik i nelaisvę.“ Ir isztikro, viską, ką tik igydavo kazokai, vis dalinosi pusiau: nugydavo svetimas kaimenes, arba arklus — viską dalinosi pusiau.

* *
*

„Kariavo karalus Steponas su turkumi. Jau trys nedelos kariauja jis su turkumi, o vis dar negali ji iveikti. O pas turką buvo tokis pasza, kuris pats su deszimczia janiczaru galejo iszkapoti visą pulką. Sztai ir apszauke karalus Steponas, kad jeigu atsiras drąsunas ir atves jam paszą, gyvą ar negyvą, tai jam vienam tiek algos duos, kiek gauna visa kariauna. „Einam, brolau, gaudyt paszą!“ sako Ivanas Petrui. Ir iszjojo kazokai, vienas i vieną, kitas i kitą szoną.

* *
*

„But sugavęs, ar nesugavęs Petras, o jau Ivanas vedasi su virve ant kaklo pasinarinęs paszą tiesiog pas pati karalu.

„Vyras! isztare karalus Steponas, ir prisake jam vienam iszduoti tiek piningu, kiek gauna visa kariauna; ir paliepe atrežti jam žiames ten, kur jis nores, ir duoti tiek galviju, kiek nores. Kaip gavo Ivanas algą nuo karalaus, toje paczioje dienoje pasidalino viską pusiau su Petru. Paeme Petras pusę karaliszkos algos, bet negalejo iszkęsti to, kad Ivanas gavo tokią garbę pas karalu, ir paslepe gilai ant duszios kersztą.

* *
*

„Jojo abuodu karžygiu ant dovanotos karalumi žiames, už Karpatu. Pasodino kazokas Ivanas užpakalyje savęs ant arklo sunu savo, pririszęs ji prie savęs. Jau pradejo temti — jie vis joja. Kudikis užmigo; eme snausti ir pats Ivanas. Nesnausk, kazoke: kalnuose kelai pavojingi!.. Vienok kazoko tokis arklys, kad pats visur žino kelą: nesuklups, nenukryps. Yra tarp kalnu gilme, gilmes dugno niekas nemate; kiek nuo žiames iki dangui, tiek iki dugnui tos gilmes. Szale paczios gilmes kelas — du vyru dar gali prajoti, o trys už jokius piningus. Pradejo sargiai žengti arklys su mieganczių kazoku. Greta jojo Petras, visas drebejo ir užlaike kvapą nuo džiaugsmo. Atsigryžo ir pastume vadinamąji broli i gilmę; ir arklys su kazoku bei kudikiu nukrito i gilmę.

* *
*

„Susigriebe vienok kazokas už szakos ir vienas tik arklys nuleke ant dugno. Pradejo jis rabazdytiesi, su sunumi, už pecziu, augsztyn; už mažą jau neprisluoge, pakele akis ir pamate, kaip Petras isztiese dzidą, idant nusmeigti ji atgalos. „Dieve teisingas! geriaus man nekelti akiu, idant regeti, kaip tikras brolis laiko dzidą nustumti manę atgal!.. Broli mielas! durkie manę dzida, jeigu man taip likta yra; bet paimk sunu: kuomi mažas kudikelis nusidejo, idant jam prapulti tokiu baisingu myriu?“ Nusijuoke Petras ir smeige ji dzida, kazokas su kudikiu nukrito žiamyn. Paglamže Petras sau visą lobi ir eme gyvęti, kaip paszą. Kaimeniu niekas tokiu neturejo, kaip Petras; aviu ir avinu niekur tiek nebuvo. Ir numire Petras.

* *
*

„Kaip numire Petras, paszauke Dievas abieju brolu duszias ant sudo. „Didelis yra griekininkas szitas žmogus!“ isztare Dievas. „Ivane! nerinksiu jam koros: iszrink tu pats jam korą!“ Ilgai mislyjo Ivanas, ir ant galo isztare: „Didelę skriaudą padare man szitas žmogus: pardave savo broli, kaip Judoszius, ir ateme nuo manęs garbingą mano giminę, kas isz duoninio grudo, nuberto i žiamę ir prapuolusio veltuo? Atžalu nera — niekas nei nežinos, kad nuberta buvo sekla.

* *
*

„Padaryk-gi, Dieve, taip, idant visa gentkarte jo neturetu ant žiames laimes; idant paskutinis jo gimineje butu to-

*) Bandura — gitara.

kis piktadejas, kokio dar nebuvo ant svieto, ir nuo kožnos jo žmogžudystes idant diedai ir pradiedai jo nerastu grabuose pakajaus ir kęsdami kanczias, nežinotas ant svieto, keltusi isz kapu! O Judoszius Petras, idant neturetu vieko pasikelti, ir nuo to kęstu kanczią dar baisingiasnę; ir idant krimstu, kaip pasiutęs, žiamę ir vartytusi po žiame.

* * *

„Ir kada užstos valanda mieros piktadarystems to žmogaus, užkelk manę, Dieve, isz tos gilmės su arklu ant augszcziausio kalno, ir lai ateis jis pas manę, ir numesių asz ji nuo to kalno i gilausią gilmę, ir visi numirelai, jo diedai ir pradiedai, kur tik gyvėno, idant visi susitrauktu isz visu krasztu žiames griaužti ji už tas kanczias, kurias jis dare jiems, ir amžinai idant ji griaužtu, ir pralinksmecziau idant asz žiuredamas ant jo kancziu! O Judoszius Petras idant negaletu pakilti isz po žiames, idant veržtusi griaužti ir jis, bet griaužtu savę pats, o kaulai jo idant augtu vis ilgyn ir ilgyn, idant per tai dar sunkiasnes kanczios del jo taptu. Toji kanczia bus del jo baisingiausia, nesa del žmogaus negali buti didesnes kanczios, kaip noreti atkerszinti, o negaleti atkerszinti.“

* * *

„Baisingą korą iszmislyjai tu, žmogau!“ isztare Dievas: „tegul stosis viskas taip, kaip tu pasakiai; vienok ir tu sedek amžinai ten ant arklo savo, ir nebus del tavęs karalystes dangaus, koluk tu sedesi ten ant arklo savo! Ir tai vis stojosi, kaip buvo pasakyta: ir posziai dienai stovi ant Karpatu ant žirgo dyvinas karžygis, ir mato kaip bedugneje gilmeje graužia numirelai numireli, ir jauczia, kaip gulintis po žiameje numirelis auga, kriamta baisingose kancziose savo kaulus ir baisiai krato žiamę“...

Jau neregys pabaige savo dainą; jau vel isz naujo pradejo begineti pirsztai per striunas; jau pradejo dainuoti juokingas dainas nuo Chomkos ir Jeriomkos, bet seni ir maži vis dar nemislyjo atsipeiketi ir ilgai stovejo, nuleidę galvas, mislinedami apie baisingą, senoveje nusidavusi, darbą.

Isz maskoliszko gulde *J. Kalnenas.*

DIEVAITIS

Apysaka, pagirta ant konkurso „Kurjer Warszawski'o“

Mares Radzevyczіutes.

(Tąsa)

Niuniuodamas ir po nose kalbedamas iszejo ant ulyczios. Žydas pasileide i kitą szoną ir taipos-gi bumbejo.

— Aržuolynas ju vertas daug, nuplukdymas už kelu žingsniu. Nuo to kvailo galima bus nupirkti už bet-ką! Reikia tik pasiskubinti, nes geszeftas *tref!* Kaip tas vyresnysis moka suostyti, ai, gvalt! Niu, ant to yra galva.

Vienkart isz kambario mergos Orvid suskambejo skambalelis. Tarnas nubego.

— Praszau pakviesti tamstą Czertvaną!

— O katrą ponia liepsi. Yra jie trys hoteluje.

— Trys! — suszuko nusistebedama, paskui pridure: — tada kvieskite poną Marvitz.

Kviecziamasis atsirado ant tu pedu.

— Ar žinai, Clarke, yra czion trys Czertvanai. Ar neatsimeni kokis musiszkio vardas.

— Morkus. Ar jis yra reikalingas! Trys Czertvanai! Tai daug, bet jeigu visi ant ano paveizdus, tai pasveikinu szitą žiamę. Geras tai turi buti darbininkas!

— Patiko jis tau?

— Man visuomet tai patinka, kas ir tau — atsake su užsleptu gailesczіu.

— Abipusine garbe, *my dear*! Ar nori manę palydeti pas taji advokatą?

— Jeigu tu liepsi! Norecziau vienok pamiegoti! Turi geresni pagelbininką!

— Miegok nors iki pabaigai svieto. Daug padarau tau nesmagumo! Dekavoju tau szirdingai!

Stovejo vienas prieszai kitą. Prie paskutiniu žodžiu isztiese ji jam abi ranki. Tasai paeme, jas, suspaude, ir sargiai, palengva pakele prie lupu.

Toje valandoje iejo Morkus, užmete akia ir atsitrauke atbulas. Nesitikejo užtikti tokią jautrią regykłą.

Role Marvitzo toje užmarineje keloneje iszsižiurejo paslaptinga, dar suprato:

— Sužieduoti! — szove jam staigu i galvą ir ant tu pedu ukanotas szeszelis uždenge jo veidą.

— Svetimžiamiecziui teks Pasvitė, parduos, sugrinž sau už juriu! Žiame veltu pradings, veltu pragaisz darbas dvieju pakaleniju. Likimas ji dyvinai persekinejo, ir tame minetinai, ką už vis daugiaus mylejo.

Rugszcziai pažiurejo ant amerikieczio. Iszsirode jam toje valandoje piktadeju. Atimti turejo nuo Žiamaitijos sklypą žiames. Del Morkaus nebuvo didesnio nusidejimo ant svieto. Jis torturavotu už tai.

Pavasaris buvo kupinai pražydęs. Žydejo bezdai, sodnai, darželei. Oras buvo szilčtas ir kvepiantis.

Pavakare ilgos gegužio dienos smarkiai tarszkejo Raseiniu vieszkelu vežimelis, vežantys užmarinę paveldeją i savo teviszkę.

Nusziartiejie arklai putojo, skubinosi namuosna priesz sutemą. Irena žingeidžiai dairesi po apygardę, kuri užaugino jos tevus ir pratevius, szale jos dairesi taipogi Marvitzas.

— Gamta dave, ką galejo — kalbejo — žmones nepridejo nieko nuo savęs. Kad tai butu pas mus!

— Ar dar toli Pasvitė? — pakłause mergina pražilusio važnyczios.

Apsidaire, raukszletas panuręs jo veidas reiszke nuoprosną geidimą suprasti užkłausymą, pazvelge ant lygiai seno lekojaus.

— Supranti, kumai? — kłause.

— Nesuprantu! — atsake kumas.

Pasvitė artinosi greitai. Per kiemelus kalnelus, kyszojo virszunes jievaru ir medžiai sodno, visi szviežus, žali, tarytum szventadieniszkai parengti del pasitikimo paveldejos.

— Czertvanas mus nekantriai laukia — atsiliepe veluk Irena.

— Žinoma. Senasis advokatas kalbejo, butent ji tevas prispyre apimti valdžią ant dvaro. Liepe jam dirbti ir laukti deszimti metu.

(Dar neviskas.)

MILAUCKO KROMAS valgomu tavoru ir visokiu naminiu dai ktu randasi ant

No 108 Center st. Shenandoah.

Naudynga žinie

DEŁ LIETUWNIKU.

M. MOCKIEWICZE, pargabeno isz užmares wysokiu Lietuwyszku knigu, kajpo taj: Historyczną, Bajkiniu, Mokslyszku, su grażiomis dajn alems o ir su szwentajs skajtimajs, Małda-knigiu, o parduoda suwysaj už maża prekia. Kas noryt žinot knigu wardus ir ju prekia, raszikit gromata ir indekit markia už du centus, ant tokio adriso:

Mr. M. Mockus,
P. O. Box 54. Detroit Mich.

Knigos pargabentos isz užmares, o kuros randasy krautuweje knigu Juozapo Paukszczio, PLYMOUTH, PA.,

1.) AUKSO AŁTORUS, arba SZALTINIS dangiszku skarbu nuo $2,25 ct. iki $5,50 ct.

2.) SENAS ir naujes AUKSO AŁTORYS pujkej apdarytas..... $2, 75 c.

3.) Toke jau kn. pratesniu apdaru..... $2. 25 c.

4.) GARBE DIEWUJ ant auksztibes pujkej apdarita su kabute.....$2,00

5.) Toke jau su prastesniu apdaru..... $1, 65 c.

6.) SZALTINIS DIEWISZKOS łoskos arba wydutinis AUKSO AŁTORUS pujkej apdarita su kabute $1, 50 c.

8.) Prądže moksło arba Elementorius lietuwyszkas su grażejs skajtimajs tiktaj už..o25 c.

9.) HISTORIJE SENO ir Naujo iżstatimo su abrozeleis o25 c.

10.) historije seno istatymo o50 c.

11.) 150 PSALMU DOWI DO karalaus pawydało kantyczku ir tejp dydeles..... o75 c.

12.) MENUO Szwencziausios

13.) Pokiłis Szventuju.... o20 c.
Marijos Panos..... 30 ct.

14.) IŻGULDIMAS metiniu szwentiu łabaj naudinga knigele..... o25 c.

15.) GIWENIMAS SZW. MARYJOS P..... o30 c.

16.) WADOWAS in Dangu. o50 c

17.) Stebukłai Dievo Szv. Sakramente..... o40 ct.

18.) MOKSŁAS RIMO Kataliku..... o75 c.

19.) ŽINE apie gidima ligu kuno ir duszios apie lutery ir KALWINA..... 1,00

20.) PAŁANGES JUZE, linksmi skajtimaj..... o40,c.

21.) KALENDORIUS ant 1889 meto „ „ „ „ „ o25 c.

22.) KALENDORIUS ant 1890 metu „ „ „ 25 c.

23.) Tulmuda židu 10 ct.

24.) Sopulej Motinos Diewo 25 ct.

25.) Kajp Sumneine nuspakajiti „ „ „ 25 ct.

26.) Giwenimas Benedikto Labro „ „ „ 15 ct,

27.) Prisygatawojimas ant smerties „ „ „ 65 ct.

28.) Draugija deł iszluosawima dusziu „ „ „ 10 ct.

29.) Giwenimaj szwentuju ant wisu metu kožnos dienos pirma dalis 80 ct., Antra dalis 80 c. pirma dalis „ „ „ 80 ct.

30.) Sopulej Jezaus Christaus „ „ „ 25 ct.

31.) Garsas apė bajsibe Diewo sudo „ „ „ 50 ct.

32.) Jezau mano atpirktojau 5 ct.

33.) Kalinis Diewiszkas 5 ct.

34.) Diewas mano ir wyskas mano „ „ „ 10 ct.

35.) Girtibe „ 10 ct.

36.) APŁANKIMAS SS. SAKRAMENTO..... o25 c.

37.) Iżguldimas LITANIOS SZ. MARYJOS P..... o25 c

38.) PAWEJKSŁAS IŻGANITOJAUS su pujke maldele o5 c.

39.) SZ. PANA MARYJA Szidławos su maldele..... o5 c.

40.) PAWEJKSŁAS SZ. P. MARYJOS su maldele..... o5 c

Daugibe wysokiu abrozelu su maldelem po penkis centus.

Knįngos

ŁOCNOS SPAUSTUVES.

1.) Historije grażios Katrukos ir jos wysoki atsytykimaj „ „ „ „ „ 10 ct.
2.) Sumyszymas arba bajme tury dydeles akis Tykra tėjsybe isz Suwałku gubernijos 15 ct
3.) Konstytucyje deł darbininku „ 10 ct
4.) Historije apie grażę Magelona, duktery karalaus isz Neapolo ir apie Petra karejwi 40 ct.
5.) Užsystanawik ant to geraj „ „ 50 ct.
6.) Atsytikimaj ant žiames ir wandenio 10 ct.
7.) Du pujkus apraszymaj apie nedorybę žydo ir piktą augynimą wajku „ „ $1,00.
8.) Pujkus apraszymas apie Lietuvą „ $1,00.
9.) Namelis pustelniko paraszytas deł pujkiu Lietuwniku „ „ „ „ „ 75 ct.
10.) Apieka Diewo „ „ „ „ $1,00.
11.) Senowes apraszymas apie Duktery Filypo Karejwio „ „ „ „ „ 50 ct.
12.) Juozapas Koniuszewskis arba kankinimas Unijotu po wal iże maskolaus „ 50 ct.
13.) Kalendorius su pasakomis ir dajnoms 25 ct.
14.) Szwiesa Diewo „ „ „ „ 65 ct.
15.) Rinalda Rinaldinas „ „ „ $1,50 ct.
16.) Dajnos isz wysur surinktos „ „ 75 ct.
17.) Nedorybes Rymo Ciesoriu, historije isz łajko ponawojimo Nerono „ „ „ 80 ct.
18.) Pujkus apraszymaj tikru atsytikimu isz czesu wajnos 1863 metu „ „ „ 40 ct.
19.) Witas ir Korynna historije isz łajko persekiojimo Bažnyczios S. per Deoklecijana 95 ct.
20.) Historiję isz łajko Francuzkos wajnos Afrikoj „ „ „ „ 30 ct.
21.) Prawadnikas angelskos kalbos neabdar. o abdarytas $1,00 „ $1,25.
22.) Jurgis Miłosławskis „ „ 80 ct.
23.) Bolesławas arba antra dalis Genowefos 30 ct.

WIRAJ

SZTORNIKAJ

☞ Jago rejkałaujete in sawo KRAUTUWE (KROMA) dajktu in sztora tada pirkite pas

Williamson'a ir Wallace

210 East Market Str.
WILKES-BARRE PA.

☞ **Tenaj galima gaut ka no gereusiu ir szwieżeusiu taworu wałgomu ir kitoniszku dajktu.**

DYDELYS KROMAS!

"Furnishing Goods"

—Wysokiu dajktu kajpo taj:—

marszkiniu
wyłnoniu
audekliniu
panczeku
petneszu

wysokiu dajktu kokiu tik žmoguj prirejke.
☞ Gausyte pas—

Chas. CASPER & Son
103 NORTHAMPTON Str.
Wilkes-Barre, Pa.

Tykras Lietuwyszkas Kreuczius.

Kas naryte turet pujkius paredus o už pygę prekia, tejposgi noredami

Szipkortes iszpirkt, arba pynigus nusiunst in Europa ir in kitas dalys swieto, atsyszaukite pas:

Jona Mieldažį
Shenandoah, Pa.,

Lietuviszkas Salunas.

Ałus, visokie gerymai ir geriausi Cigarai. Parduodu taipogi łaivakortes (szifkortes) ant visokiu łaivu ir siuneziu piningus i visas dalis svieto kuo pigiausiai.

M. Klimas,
175 North Main Str.,
PITTSTON, PA.

Deł Draugistu

Lietuwyszku

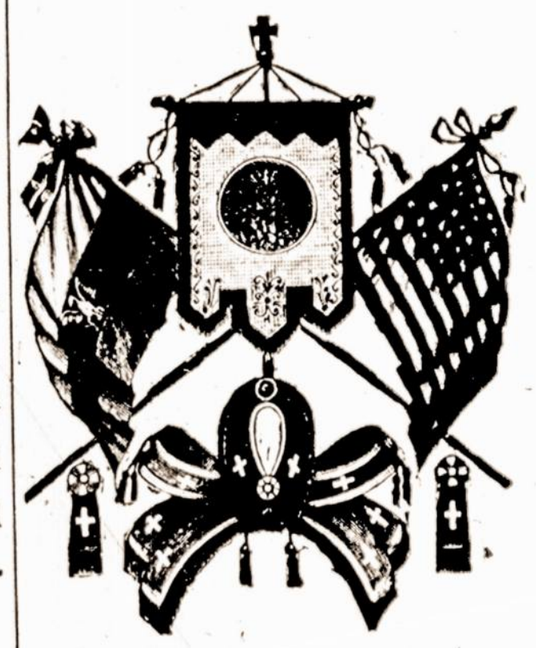

W. Słominskiene
679 Milwaukee Ave.
Chicago, Ill.

Paduodu deł žines wysu lietuwyszku Draugistiu kad mano krautuweje randasy wysoki dajktaj koki tik rejkalingi deł draugistiu kajpo taj:

Karunos su patronu draugistes
Juostos
Ženkłaj ant krutines (szarfos.)
Kwietkos
Pałkos deł marszoł ku, etc.

ka nopigause. Apsteluotus dajktus tejsingaj padarau ir iszgerauso taworo. Per septiniolika metu tuo tiktaj esu užsyemus ir wysos draugistes deł kuriu dyrbau wysokius dajktus mano darbo ne pejke.

W. Słominskiene,
679 MILWAUKEE AVENUE
Chicago, Ill.

LIETUWYSZKAS

Saluonas.

kureme deł zobowos atejgiu randasy Bylardas ir Wargonaj ant kuriu grajina tiecze pasamdity muzykantaj.

Deł to kas noryte pralejst linksmaj łajka ir atsygert gardaus Ałaus, Arielkeles parukit geru Cygaru.

——Atejkite pas:——

St. Ramanaucka
Luzerne Borough, Pa.,

Lietuwiszkas ir Lenkiszkas K r o m a s !

C. H. Radzewicze.

35 E. CENTER Str. Shenandoah, Pa.

Turi wysokiu gatunku MYŁTU dydele krautuwe, tejposgi mesu wysokiu Kumpiu, Deszrelu rukitu, Cukraus, Kawos, Arbatos ir wysko ko tik gera gaspadine rejkałauje, tejsynga woga ir ka pigiause parduoda. Tejposgi wysokiu cejkiu Ziegoriu ir ziegorelu ir wysko, ko tik rejkałaujesy.

CYGARAJ! TABAKAS! tu ne giriu, ale patis rukito jej pasakisite kad dumelis gardus.
Ne užmirszkite kad to wysko gausite pas mane.

Szifkortes!

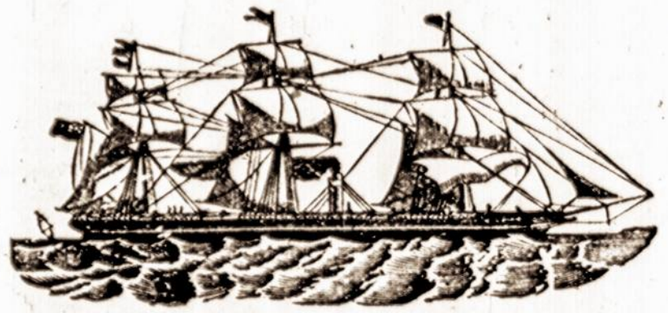

Szifkortes!

☞Galima tejpos-gi pas mane gautie pirkt szipkorcziu ant pujkeusiu ir grejczeusiu akrotu. Pabandikite pyrma atejtie pas mane pakolej ejsyte pas koki amerykona.

Charles Radziewicziu,
SHENANDOAH, PA

Lietuwyszkas ir Lenkiszkas

K R O M A S !

(GROCERYS)

Wysokiu szwieżiu Taworu.

Teipo-gi parduoda Szipkortes ing vysas dalis svieto, ant greicziausiu ir drucziausiu AKROTU.

Iszmaino visokius piningus o ir nusiuncze ing uzmare tiesiok in namus greit ir pigei.

Tom. Butkiewicziu,

5 Broadway, Nanticoke, Pa.

HENRY LEES & CO.

Pigiause vieta visame mieste ant pirkimo drapanu dełvyru, vaikinu ir vaiku, dełto kad jie visą tavorą perką ne ant bargo tiktai už piningus.

Turime didziausi skyriu, visokiu kepuriu, skrybelu, czebatu, czeverykuir szluru, ateikite o datirkite.

Geri maininei czebatai už	125 ct.
Pora dailu szventadieniniu czebatu	150.
Czeverykai po	125, 150, 175, ir 200.

Vienu żodżiu sakant, visas tavoras geras ir galimas patikt kożnam, o prekios tai pigesnios kaip kituose kromuose, visam mieste.

Ateikite ir pamegykite, o busite kantanti, tiktai ne pamyrszkite numero.

Henry Lees.
25 — 27. MAIN Str., PLYMOUTH, PA.,

J. PAUKSZTIS

Agentas Lietuwiszkas ir Lankiszkas

SZIPKORCZIU

(KART OKRĘTOWYCH)

Ant wysu Kialu Mariomys Ka no pigeuse!

☞Prusyszkajs gereusejs akrotajs. Suncze pynigus in wysas szalis swieto, o tejpos-gi ir iszmajno kajpo maskoliszkus, prusiszkus, austryjokiszkus, Francuzyszkus ir t. t.

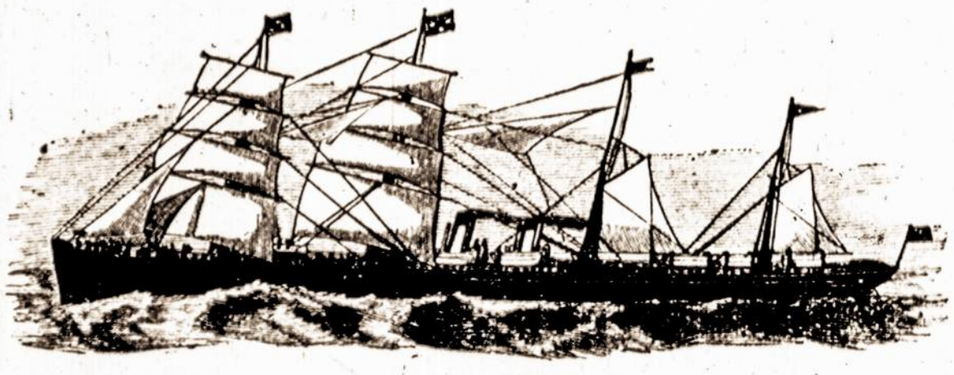

Cziene Szipkorcziu.

Isz Europos i Ameryka.

Isz Liverpool, Glasgow, Queenstown, Belfast, London	$19.00
Isz Hamburg, Amsterdam. Rotterdam, Havre or Bremen	$22.50
Ant gerausu akrotu isz Bremen in New yorka	$24.00
Isz Antwerpo in New yorka	$20.00
Isz Antwerpo in Philadelphie	$19.00
Isz Bremo in Baltimore	$21.00

Isz Amerykos in Europa.

Isz New Yorko in Bremen	$26.00
Isz Philadelphios in Hamburga	$22.00
Isz New Yorko in Antwerpa	$22.00
Isz Baltimores in Brema	$22.50
Isz *New Yorko* in *Liverpool*, *Glasgow*, *Belfast*, *London*	$19.00

Lankiszkos knigos małdu, pargabentos isz użmares.

1.) Westchnienie duszy pobożnej. zbiór nabożeństw i pieśni z przydaniem Drogi krzyżowej, Gorzkich żali i psalmów ..... 1,50 ct.

2.) Głos synogarlicy, na pustyni świata tego jęczącej, t. j nabożne duszy chrześciańskiejrozmyślanie..... 1,40 ct.

3.) Złoty Ołtarz czyli zbiór nabożeństw dla chrześcian i katolików..... 1,30 ct.

4.) Ołtarzyk czyli zbiór nabożeństwa dla młodzieży katolickiej..... 70 ct.

5.) Wyborek nabożeństwa dla młodzieży katolickiej.. 50 ct.

6.) Mały złoty ołtarzyk dla pobożnych dzieci katolickich ..... 45 ct.

Geriauses
Bankierius
WILKES—BARRE, Pa.

☞ Iżduoda szifkortes ant wysokiu akrotu ir in wysas dalis EUROPOS. Suncze pynigus tiesog in NAMUS.

Galima pas ji pasydet pynigus, už kuruos duoda procento $3,00 už szimta ant metu.

Lietuwyszkaj, Lenkiszkaj ir Ungarskaj gali susyszneket, ba prilaiko tam tikrus żmonis.

Ne użmirszkite ipacz tie ka giwenate arti to miesto.

Wilkes-Barre Deposit and Savings BANK.

Juozapo Paukszczio
Dvi didelės Krautuvės

visokiu valgomu daigtu, kumpiu, miltu, cukriaus arbatos, kavos ir visko, kas tikt užlaikyme gyvasties reikalinga. Taipogi parsiduoda czebatai, czeverykai, marszkiniai ir visokie kiti daigtai. Viskas pigiausiai ir didžiausiame pasirinkime.

Plymouth'e ir Edwarsville, Pa.

Fabrykas Gero ir Swojko
Ałaus
arba

Brawaras!

C. STEGMEIER & Son.

Wilkes-Barre - - - Pa.

☞Ten można gaut Lager Beer ir porterio isz czisto jawo daritu.

Didžiausias ir puikiausias
Hotelis Wilkes-Barre'je, po vardu
BRISTOL HOUSE,
107 South Side Public Square, prieszai Courta.

Lietuviai, budami szitame mieste, neužmirszkite ateiti, nes tai yra geriausia užeiga ir graźiausiavieta visame mieste Wilkes-Barriu.

Simonas Scharlin,
☞ Fabrykantas

GERUSIO RUSKO IR

FRANCUZISZKO TABAKO.

Del wuostimo (žažiwoimo.) Pamegikit wiena karta pirkt nog jo, taj potam niekur kitur ne jeszkesyt.

110 Division Str. New York.

AGENTAS no suwamu

Maszynu

o tejpos-gi už asekurawoje NAMUS ir wysokius DAJKTUS no ugnies

GEO. GWILLIAM, agentas.

MAIN Str. Plymouth, P

UŻEJGA gereuse del LIETUWNIKU pas

Juoza Zablacka

MAHANOY CITY - PA.

Randasy gera ARIEŁKA, AŁUS ir wysoki Likierej, o tejpos-gi CYGARAJ pujkus isz Turkijos pargabety o dumelis tejp swejkas kad gido kosuli.

Pirmutyne
UŻEJGA
Del LIETUWNIKU Pas
S. Paukszti
KINGSTON, PA,

Jago szicze atkelau sy,
Taj pas Paukszti wyska gausy.

Ariełku wysokiu,
Ałaus gardaus.
Wino wysokio,
Cygaru ir t. t.

Atejk Broli pamatike
Ir to wysko pabandikie.

Kohre & Herschmann
Polski, Slovenski i Litewski
BANK
40 Canal Str., — 142 Division Str., near Castle Garden.
New York.

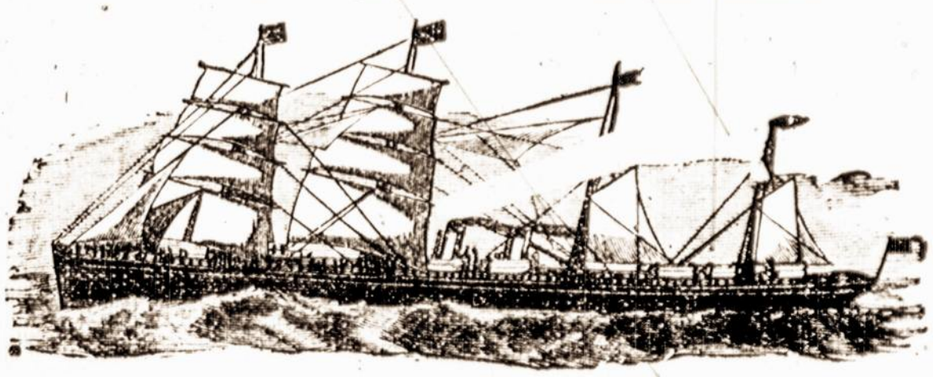

Wiraj! duodam jum žine, kad mias parduodam Szifkortes, ant wysu pacztawu Szifu, už pigeuse preke, sunczem pynigus, katruos jusu prietelej gali gaut in 15 dienu, musu kantoro galite susyszneket lietuwyszkaj ir lankiszkaj, atejkite ir matikite, kad mias per 20 metu, su kožnu apsyejname tejsyngaj ir gražej, megikite o nesygajlesyte.— Tejpos-gi parduodam tikietus ant wysu geležiniu kelu Ameryke ir Europoje.

KANTORAS MUSU HAMBURGE IRA TOKIS

S. J. Herschmann, Teilfeld Str. No. 7–8.

SPAUSTUVE!

Vienybes Lietuvniku

132 Main Street,

—PLYMOUTH, PA.—

Taip yra itaisyta jog gali spausdinti viską, kas tik io darbą jos priguli, yra ŁOCNOS MASZINOS, LITARU visokiu didele daugybe, drukavojasi apart

„Vienybes Lietuvniku,"

visokios konstitucijos, kningos deł draugysczių, apgarsinimai, tykietai gromatos kvieczianczios ant veselijos ir t. t.

—— Visokiose kałbose, kaipo tai: ——

Lietuviszkai, lenkiszkai, angliszkai, vokiszkai, maskoliszkai, italijoniszkai, prancuziszkai ir t. t.

ANT. PAJAUIS

BANKIERIS

☞ Kas tury kiek PYNIGU, o noretu juos patalpint saugio wietoje kad jam ne prażutu, teguł patalpina pas mane **BANKOJE.**

Tejpos-gi randasy dydele zopostis wysokiu pyningu deł iszmajnimo, kajpo taj: Rusyjos RUBLEJ, Prusyszkos MARKOS, Austryjokiszki GULDENAJ, Francuzyszki FRANKAJ ir t. t.

Jago katras ateyweża isz użmares PYNINGUS, tuos tejpos-gi permajnau ant amerykanteku.

Suuczu pyningus in wysas dalis swieto tiesog in namus.

O tejposgi iżduodu SZIFKORTES ant wysu liniju ant pujkeusu ir druczeusu ŁAJWU.

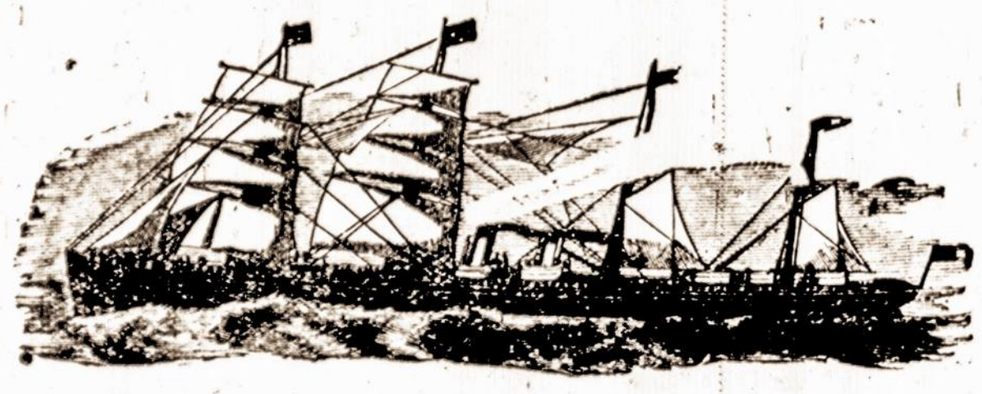

Wyskas tejsyngaj ejna
Ne użmirszkite
ANTANAS PAJAUIS
128 ir 130 Main str. PLYMOUTH Pa.

Pirmutinis Lietuwiszkas Kromas,

Groceries) **PITTSTONE,** pripilditas wysokejs taworajs deł żiwnasties, tejpgi ir drapanos deł darbi ninku, wyskas ko no geriause parsiduoda pigej ir tejsingaj, -- primenu ir taj jogej parduodu Abrozus szw., knigas małdu ir historiju; o tejpgi szifkortes ant geriausiu ir druciausiu łajwu.

Tiktaj ne użmirszkite kad tan wyska gausyte: pas A. TEPLUSZI.

Nr. 177. NORTH MAIN Str. **PITTSTON, PA.**

Andriejus Stankevyczius,

Użdejo didelę krautuvę visokiu naminiu daiktu, kaip tai: Stału, kedżiu, łovu, veidrodżiu (zerkołu) ir t. t.

Taipogi turi didelę krautuvę grażiu ir

Pigiu Grabu

ir visokiu daiktu atsitikime smerties.

Użsijima pagrabais už pigiasni ne kad kiti użmokesti. Dełto-gi, jeigu kam prireiks ko, ateikite pas savo viengenti, kuris geriaus ir rupestingiaus viską atliks deł jusu, ne kad svetimgencziai.

And: Stankevyczius,

Ant Main ulyczios, *SHENANDOAH PA.*,

Jonas J. Bobina.

Agentas no szifkorcziu

Szifkortes!

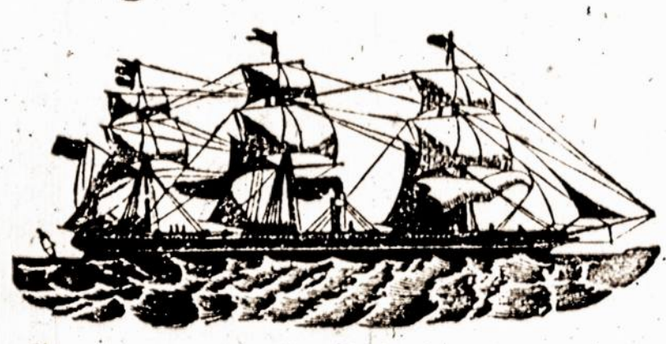

Szifkortes!

Parduodu szifkortes ant pujkiausiu ir drucziausiu ŁAJWU isz wysu zalu EUROPOS. Ir tejpos-gi galu nusiut PYNYGUS in EUROPA tiesioging namus.

Prietam łajkau dydely KROMA su wysokejs wałgomajs dajktajs, ka tik namuose geraj gaspadynej pryrejke, ir su tuo nesygiriu: ba koznas żino. Darbiniu drebużiu ir wysokiu marszkiniu; żodżiu kałbnt wysko galima gaut,

Neużmyrszkite kad mano namas randasy ant uliczes MAIN Numeras 132 szale paczto.

Shenandoah Pa.

LIETUVISZKAS

Saluna.

Łaikau gerą ału, cigarus ir geriausius gerymus. Kas kartą atsiłankys pas manę, tas tikrai neeis pas kitą.

Vincas Szmerauckas,

PRICEBURG, PA.

Sztaj brolej!

Jago norite geros trajankos gaut, arba użsyrukit kwepenti cygara, taj ejkite tiesiog pas:

Wincenta Bobina

Ant Coal ir Jordan ulicziu,

SHENANDOAH, PA.,

Jis ira tykras Lietuwnikas ir tejsyngas żmoguś.

Knigos Małdu ir Kitokios

Kokiu tiktaj noryte knigu ar taj małdu ar kitokiu taj szaukites tiesiok pas K. Żalegiri, *Nr. 313 Hanover Street, Baltimore, M. D.* Ira taj geras ir tejsyngas wiras ir dydelys prietelis Lietuwniku.

Lietuviszkas Dziegornikas,

Pardavinejá pigiau už visus, visokius auksinius ir sidabrinius daiktus, kaipo tai: Dziegorelus, Lenciugelus, Żiedus, Spiłkas, Revolverius ir t. t. Ir prijimu visokius dziegorius ir żiedus taisyti už łabai mażą prekę, o kartais ir už dyką. Pakoł eisite pas svetimgenczius, ateikite pas manę: Kur viską geriau ir pigiau galite pirkt

Juoz. Roblauckas,

Centre Ave. Sudżios Enoh namuose,
Plymouth, Penn'a.